

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 48 kor
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy óra ... 4 kor.

Nyilttári költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasárnapi kiadásban.

TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 51.

ARAD, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

PÉNTEK, JULIUS 26.

Nimélet — gyakorlat.

A kormány az idei termésben a lakosság lizttel való ellátásának egészen új módját kívánja meghonosítani. Kiszámítja a miniszterium, hogy mennyi buza termett Aradon, kiszámítja, hogy mennyire van még szükség, az itt termett buzát — ahogy, a rendelkezésünkre álló adatokból mi gondoljuk — itt hagyják, itt örlik meg, csak a hiányzó mennyiséget szállítják ide lizttben, vagy, buzában, azután Arad el van intézve.

A tervezett új rendszernek tagadhatlanul van előnye is. Nem szállítják el innen a buzát, hogy esetleg valamelyik felvidéki malomban megöröklék és azután liztt alakjában visszazsáltsák. Az ellátás technikájának ez az egyszerűsítése kétségtelenül éreztetni fogja jótékony hatását. Ha ilyen rendszer szerint egyszerűsítene az egész központilag intézett ellátást, lényegesen könnyítené például a munkával agyonterheit Mávon is, ami bizonyára éreztetné üdvös hatását a személy- és teheráruforgalom jobb és gyorsabb lebonyolításában is. Ezzel szemben szinte veszedelmes hibákat is látunk az új rendszerben, különösen az olyan városok szempontjából, mint amilyen Arad is, amelyek területén terem buza, de távolról sem annyi, amennyi a lakosság ellátására elég.

A miniszterium becslés alapján állapítja meg, hogy egy-egy országrészben, vagy egy-egy város területén mennyi buzának kellett teremni. A becslés sohasem lehet pontos, de a legjobb hiszemű becslóvel is megtörténhetik, hogy nagyot téved. Az aradi terméseredményt illetőleg már az első alkalommal lényeges nézeteltérés mutatkozott a miniszterium és a helyi hatóságok között. A miniszterium négy, és fél mázsára becsülte az aradi termés átlagát, az aradi hatóság csak három mázsára. A számítás alapjául a miniszteri becslést vették és így négy és fél mázsás alapon számították ki ezt a mennyiséget, amelyre Aradnak még szüksége van, hogy lakossága az egész ujtermés-évben el legyen látva. Mi történik, ha a miniszteriumi becslők tévedtek, ha nem négy és fél, hanem csak 3, vagy három és fél mázsa az aradi terméseredmény átlaga? Akkor ebben a városban, ahol meglehetősen kis mennyiségben teremnek gabonafélék, nagy hiány fog mutatkozni. Gondoskodni kell — a lakosság megnyugtására is — már most arról a módról, a hogy ezt a hiányt el akarják és tudják tüntetni. Mert az a mód például, hogy a négy és fél mázsás átlag behajtásáért a hatóságot tegyék felelőssé, nem lenne megnyugtató és megfelelő. A felelősségrevonásból és annak következményeiből, ha komoly alapokon nyugszik is, nem lehet enni és jóllakni. Ezt épp oly jól megtanultuk a háboru négy éve alatt, mint azt, hogy korpautalvánnyal és kukoricautalvánnyal nem lehet disznót hizlalni.

Mindez pedig nem azt jelenti, mintha azokon a komoly napokon, amikor az első hadüze-

net ötödik évfordulója közelg, előnyökért harcolnánk Arad számára. Százszorosán elcsépeelt igazság, hogy a front háborújával párhuzamosan itthon még egy, nem kevésbé komoly és

halálos harc folyik a kléheztetés ellen. Ebben a harcban is mindenkinek egyformán helyt kell állni, nélkülözések, türesek és szenvedések árán is. De egyformán.

Mangra Vazul a nemzetiségi politika utjáról.

(Az érsek röpirata a román kérdéstről.)

Mangra Vazul érsekmetropolita „Magyarok és románok” címmel röpiratot adott ki azzal a céllal, hogy a kormányt eltérítse attól a politikától, amelyet eddig követett a román betörés miatt a hazai románsággal szemben. Az egyházfőjedelem erős kritikával illeti az eddig történeteket, a hazaárulási pereket, az iskolák államosítását és a jövőben köteendő utat így jelöli meg:

„Most kivált, mikor Románia megkapta megérdemelt bünhődését alávaló cselekedetért és butaságáért, amikor a magyar királyság határai belenyulnak Románia területébe, a magyar kormány nagy és helyrehozhatatlan politikai hibát követne el, ha a hazai román néppel szemben éppen most alkalmazná a kivételes intézkedéseket, bárcsak részlegesen is, mert ez a cselekedet olybá tünne, hogy a magyarországi románok sorsa Románia sorsához fűződik. A nemzetiségi kérdést tehát ott kell újra fölvenni, ahol azt az 1914 március 20-iki országgyűlés ülésén hagyta abba Tisza István gróf, amikor az arról szóló viták sorozatából a következő, magyarokra és románokra nézve egyaránt utbaigazító következtetéseket vontak le:

„A vitát befejezzük ma, de a gyakorlati feladat megoldása továbbra is előttünk fog állani. Nézetem szerint nem további eszmecserek, nem további beszélgetések által, — ezek be vannak fejezve — de igenis előttünk áll a feladat, hogy ezt az ügyet szolgáljuk tovább, a mindennapi élet terén is. A kormány szolgálni fogja ezt az ügyet azzal, hogy — nem akarom most ismételni, amiket részletesen felsoroltam — mindazt, ami összeegyeztethető a magyar nemzeti politikával, sőt előnyös a nemzeti politikára, de egyúttal teljesíti az e hazában lakó nem magyarajku polgárfarsa inknek bizonyos jogosult kívánságait és óhajtásait: mindazt igyekezni fog megvalósítani és általában igyekezni fog elérni azt, hogy ez ország minden polgára lehetőleg jól érezze magát ebben az országban, lehetőleg szabadon mozoghasson, gazdasági, kulturális és etnográfiai tekintetben.

„Ebben a törekvésünkben segítségünkre kell, hogy jöjjön a magyar társadalom. Mert a béke, az egyetértés politikája gyümölcsöket csak akkor teremhet, ha a magyar nemzet, a magyar társadalom egyeteme is vonzóerőt tud gyakorolni, gravitációs központ tud lenni, ha nem eltaszítja magától azokat, akik maguktól nem szakadnak el, de vonzóerőt tud gyakorolni ezekre.

„Ezt nem lehet paragrafusokba szedni, de

ennek a helyes felfogásnak kell a magyar társadalom véérébe átmennie.

„És végül hozzátartozik ehhez az országban lakó nem magyarajku polgárság közreműködése is. Gondolják meg, az ő ellenséges maguktartása gyengítés a magyar államra nézve, hátrány, baj és veszedelem is lehet, de biztosan végzetes dolog ő rájuk nézve. Gondolják meg, hogy a magyar ezredéves államnak mindenestre lesz még annyi ereje, hogy el fog tudni banni belső ellenségeivel; szomorú kényszerűség lesz ez, amely gyengíteni fog bennünket is, de ha valami csapás érne is bennünket, először el fogjuk végezni munkánkat azokkal, akik a magyar nemzeti állam ellenségeinek sorában vannak.

„En tehát a békének, de annak a békének hangoztatásával végzem szavaimat, amelynek alapfeltétele a bizalom, a szeretet, a bizalom és szeretet magyar és nem magyar között; de bizalom, szeretet, tisztelet és ragaszkodás az ezredéves magyar nemzeti állam iránt.”

Átkeltünk a Semeni folyón.

(Sikeres előretörésünk Albániában.)

Budapest, július 24. (Hivatalos.) Olasz hader: Nincs különös esemény. Albánia: Tegnap reggel csapataink Kucnál kivívták a Semeni folyón az átkelést. Vitéz zászlóaljainknak heves ellenséges ellentámadást kellett letörniök és nagy számú foglyot szállítottak be. Kuci és a tenger között is területi nyereségre vezettek sikeres előretörésünk. Vezérkar főnöke.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A sajtóhadiszállásról jelentik: A koltvói-olasz radio állomás által továbbított felhivatalos jelentés a többek között a következőket mondja: Az a kétes dicsőség, hogy Barakka repülőőrnagyot lezuhánásra kényszerítették, egy osztrák-magyar gyalogság, aki puskájával agyonlötte a hős őrnagyot alacsony repülés közben. Osztrák-magyar repülőök akkor nem is voltak jelen, miután az olasz repülőök megverték az osztrákokat.

Ezzel szemben egy osztrák-magyar rohamzászlóalj tisztikarában és legénységében felvett jegyzőkönyv a következőket mondja: Dervik főhadnagy és Kautz szakaszvezető lötték le Barakka őrnagyot, aki harcban keveredett osztrák repülőökkel. A fenti jelentés tehát szándékos ferdítés és kilunik, hogy Kautz maradt győztes Barakka felett.

Erdélyi románok oláh állampolgársága.

(Bessarábia olománosítása.)

Bukarestből jelentik: Hogy miként kell az államokban az okvetetlenkedő nemzetiségekkel szemben eljárni, erre nézve igen célszerű példát mutat Vaitojanu tábornok, a besszarábiai román kormánybiztos.

Külön-külön kiadott parancsokban elrendelte: 1. hogy ezentúl az egyházi nyelv csak az oláh államnyelv, 2. feloszlatta az orosz birodalmi tanári és tanítói egyesület besszarábiai fiókegyesületeit és megtiltotta ezeknek nyilvános és titkos összejöveteleit; 3. elrendelte, hogy a cégfeliratok vagy csak oláhok, vagy pedig oláhok és oroszok lehetnek a jövőben; mindennemű kizárólag orosz felirat, még az utcák nevei is, leveendő és kieserélendő; 4. megtiltotta orosz nyelvű új lapoknak vagy folyóiratoknak a megjelentetését.

Figyelemreméltó, hogy a Bessarábiában megjelenő és erdélyi kizsókótt honfitársaink által szerkesztett lapok míg az egyik oldalukon örömmel és büszkeséggel kommentálják ezeket az intézkedéseket, addig a lap másik oldalán arról siránkoznak, hogy a magyar kormány a múltban követett politikájához híven, még mindig akadályokat gördít az erdélyi oláhok „nemzetis népnevelése elé”.

Bukarestből jelentik: A Jassiban ülésző kamara szombati ülésén ismét szóba került az erdélyi oláhok állampolgárságának kérdése. Ezúttal is a fiatal galaci képviselő, Trancu-Jasi volt a szószólójuk, aki felszólította a kormányt, adjon választ, hogy milyen okokból nem felelt meg e napig sem az erdélyi oláhok állampolgárságuk ügyében hozzá intézett interpellációjára.

A távollevő Marghiloman helyett Arion külügyminiszter azt felelte, hogy a kormánynak is fáj az erdélyi oláhok sorsa, azonban nem segíthet rajtuk, mert idegen állam polgárai.

Erre Burbea, a másik galaci képviselő kérte a kormányt, hogy legalább azokról az erdélyiek-ről gondoskodjanak, akik lemondtak a magyar protektorátusról.

Arion miniszter azonnal válaszolt erre is, kijelentvén, hogy ezekre vonatkozólag már tárgyalta a német hatóságokkal s mielőtt a tárgyalások valamelyik eredményre vezetnek, azonnal ismertetni fogja azokat a kamarával.

Azokról az erdélyi oláhokról van szó, akik a Nagy-Románia eszméjétől elvakultan részben kiszöktek, részben orosz fogolytáborokból az oláh hadseregbe jelentkezve, a monarchia ellen harcoltak s most a testvéreiktől kapott koldusbottal házról-házra járva tengetik életüket egyik napról a másikra.

A kamara pénteki ülésén jelölték ki azt a bizottságot, mely hivatva van a volt kormány elleni vizsgálatot keresztülvinni. A bizottság több albizottságra oszlott fel, aszerint, ahány miniszteriumban kell a vizsgálatot megejteni.

Ezen albizottság elnökei a következők: Lascar Antoniu a miniszterelnöki és belügyi, Dristorian a pénzügyi, Mitescu a külügyi és hadügyi, Carp Gergely, a közmunkaügyi, Paunescu a kereskedelemügyi, Petrovici a kultusz és Mazila a földművelésügyi miniszteriumokba kiszálló bizottságokban.

A bizottságoknak úgy Jassyban, mint Bukarestben tíz napon belül kell a vizsgálatot megejteniük és erről jelentést kell tenniük a parlamentnek, mely csak ekkor fog határozni a további lépések felől.

Bukarestből jelentik: Jorga Miklós, a hírhedt egyetemi professzor, a kulturális vezetője, a Neamul Romanesc c. lapjában egy terjedelmes cikkben foglalkozik a Bratianu kormány vád alá helyezésével és többek között ezeket írja:

— Bűnös üzemeikért nemcsak lehet, de vád alá is kell helyezni a vétkeket, bárki legyen is az, azonban azért, hogy egy világháború óriási lángjainak körülvett ország háborúba lépett-e, vagy sem, ezért nem lehet sem egy, sem száz személyt bíróság elé állítani. Háborút kezdtünk,

mert országunk minden érdeke ezt óhajtotta és ha eibuktunk, ezért nem lehet felelős nyolc ember. Ezt a sors rendelte számunkra! Ha a Bratianu kormányt vád alá helyezik a kormányzása idején elkövetett mulasztásaiért, ám tegyék, de csak akkor lesz igazságos Románia önmagával szemben, ha már így módon kezd hozzá a közélet purifikálásához, hogy ha a régebbi dolgokba is belemarkol és vád alá helyezi mindazokat a felelős állásban volt politikusokat, akik sine cura-nak tekintették méltóságukat.

És ez esetben — fejezi be Jorga — maguk a mostani vádlók is vádoltaknak érezhetik magukat!

Befejezték a telekértékkadó-kivetést.

(Nem volt méltányos a bizottság.)

A mai napon befejeződtek a telekértékkadó megállapító bizottság tanácskozásai. Május 13-án kezdte meg a bizottság működését, amikor a külvárosi telkek értékelése kezdődött. Ezután hosszabb szünet következett, majd július 16-án sor került a belvárosi telkek értékelésének megállapítására. Az első napokban meglehetősen érdeklődés nyilvánult a tárgyalások iránt, de miután az érdekeltek belátták, hogy személyes megjelenésük és okmányokkal igazolt kifogásaik ellenére a bizottság úgy határoz, amiként akar, nem is jelentek meg többé, mert a megjelenést hiábavalónak tartották.

Most, hogy a telekbecslés munkája befejeződött, elmondhatjuk, hogy a bizottság nem helyezkedett a méltányosságnak arra a fokára, hogy az amugy sem rokonszenves telekértékkadó legálább némiképpen elfogadhatóvá tegye. A bizottság eleinte azt a vezérelvet tűzte ki maga elé, hogy az előadó által javasolt telekértékeket harminc százalékkal alacsonyabban állapítja meg. Történtek ugyan mérséklések olyan esetekben, amikor nagyon kiáltó volt a méltánytalanság, de a bizottság a harminc százalékos mérséklést nem hajtotta végre, sőt ellenkezőleg: sok esetben még az előadói javaslatot is túlcitálta.

A mai tanácskozáson, amelyen Varjassy Lajos polgármester elnököl, a következő utcák telkeinek értékét állapították meg: József főher-ut 110—300 korona négyszögölenként, a legdrágább telek a Viktoria palota telke 300 koronával, a Luther-tér 155 korona, a Fa-utca 70—80 korona, a Boross Béni-tér 60—280 korona, a legdrágább telek a Burza-telek 280 koronával, az Urmánczy-fatelep 4 holdas telkének négyszögölet a bizottság átlagban 60 koronára értékelte még pedig azért, mert a telek nagyrésze a Marosra néz s itt kisebbek a telekértékek; ugyanez az indok vezette a bizottságot, amikor a Széchenyi-gőzmalom 2 és fél holdas telkének négyszögölet átlagban a javasolt 150 korona helyett 80 koronában értékelte.

A Karolina-utca telkeinek értéke 120—160 korona, Német János dr. ügyvéd telkének értékét a bizottság 200-ról 160 koronára értékelte. A többi utca telkeinek értékelése a következő: Arany János-utca 40—50 korona, Tisza István gróf-ut 20—100 korona, Szél-utca 30—60 korona, Tél-utca 30—60 korona, Alsómarosparti 10—35 korona, Hajó-utca 25—60 korona, Óvartér 30 korona, Óvár-utca 30—60 korona, Ferencz József városrész 50—120 korona, Thököli Imre-utca 25—50 korona, Bern-utca 30—55 korona, Sina-utca 40—100 korona, Thököli-tér 80—120 korona, Lázár Vilmos-utca 50—140 korona.

A telkek megállapított értékének fél százaléka lesz a telekértékkadó, amelyet 1917-re visszamenőleg is kivetnek.

Életévei fizetett a cár egy főreértésért.

(Ujabb részletek a meggyilkolásáról.)

Bécsből jelentik: II. Miklós cár kivégzésének hírének eddig hivatalosan nem erősítették meg. Hiteles adatok híján a legvadabb hírek vannak forgalomban, fantasztikus komédiák, melyek mind másképp színezik ki az utolsó jelenetet.

Ez ellentmondó hírek közt bizonyos figyelmet érdemel a bolsevik párt Pravda című lapjának közlése a kivégzés előzményeiről és körülményeiről.

A jekaterinburgi szovjet már egy hónappal ezelőtt jelentette a moszkvai szovjetnek hogy, ellenforradalmi összeesküvést fedezett fel, melynek célja a volt cár kiszabadítása és trónra ültetése volt. A jekaterinburgi szovjet ezért a moszkvai központi szovjettől felhatalmazást kért, hogy a cárt kivégezhesse. Ez akkor történt, amikor a csehek Jekaterinburg felé vonultak. A moszkvai kormány nevében Trockij azt a parancsot adta, hogy a cárt vigyék más fogházba, de semmi esetre se végezzék ki.

II. Miklóst ekkor tényleg elszállították Jekaterinburgból. Új tartózkodási helyén gyilkossági kísérlet történt ellene, de sikertelenül. Akkor is híre kelt, hogy a cárt meggyilkolták, de ezt a hírt meg lehetett cáfolni.

Mikor a cseheket visszaverték, a cárt visszavitték Jekaterinburgba. Alig volt ott néhány napig, a jekaterinburgi szovjet új összeesküvést fedezett fel, mire azzal a kérelemmel fordult a moszkvai kormányhoz, hogy adjon neki szabad kezet a cárra vonatkozólag. Minthogy erre válasz nem érkezett, a jekaterinburgiak a hallgatást beleegyezésnek tekintették. A csehek ismét közeledtek, a vörös gárda vezetősége rájött, hogy a gárda tagjai közt is többen meg vannak vesztegetve, szóval a helyzet megint zavaros lett. A jekaterinburgi szovjet ekkor elhatározta, hogy végez a cárral.

Július 16-án reggel egy nagy vörös automobilon három bolsevik érkezett a fogházépület elé. Azzal az ürüggyel, hogy a cárt más fogházba kell átvinniük és családja nemsokára követni fogja, beültették Romanov Miklóst az automobilba. A cár, aki megszokta, hogy efféle szállításokban legyen része, gépiesen követte a három embert.

Az automobil egy rét mellett állott meg, mely néhány kilométerre van a várostól. Tíz fegyveres vörös gárdista várta már ott a kocsi. Ekkor közölték a cárral, hogy a szovjet halálra ítélte s az ítéletet fel is olvasták.

A cár engedélyt kért, hogy elbucsuhanjon családjától, ha másképp nem, legalább levélben. Kérését azonban nem teljesítették.

Romanov Miklós állítólag nagyon nyugodtan, de haláspádatan vetette alá magát a kivégzési eljárásnak. Az egész jelenet kint a mezőn nem tartott tíz percig. A holttestet ugyanazon az automobilon vitték vissza a városba.

Igy adja elő a történeteket a Pravda, anélkül azonban, hogy felemlitené, milyen forrásból ered ez értesülése, sőt valószínű, hogy ez az előadás sem felel meg a valóságnak.

Máris járja a legenda, hogy a cár megszőkött és valahol rejtőzik, hogy az egész kivégzés csak komédia volt.

Meg kell jegyezni, hogy mikor a múlt hetekben Stockholmban voltam, a forradalom-ellenes érzelmű orosz emigránsok valami örvendetes nagy eseményt vártak. Titokzatosan hallgattak, nem lehetett belőlük kihuzni semmit, csak azt, hogy július 10-ike és 20-ika közt

történi fog valami, aminek következménye Oroszország belső helyzetének megváltozása lesz. Többet nem árultak el, de nyilván az ellenforradalom győzelmére, a bolsevikiek bukására céloztak.

Moszkvából táviratozzák: A szovjet-kormány rendeletére vizsgálóbizottság ment Jekaterinburgba, hogy a cár meggyilkolásának körülményeit megvizsgálja és a bűnösöket felelősségre vonja.

Sajtóper Vázsonyi Vilmos miatt.

(Képviselő a bíróság előtt.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután több mentelmi ügyet tárgyalt. Korkán Péter mentelmi jogának felfüggesztését javasolta nyomtatvány után elkövetett rágalmazás miatt. Benedek Jánost becsületsértés miatt kérték ki. A Budapesti Hírlap egyik cikke ugyanis Vázsonyi Vilmost erősen bírálta. Ezt a cikket Vázsonyi a főváros közgyűlésén felolvasta. Benedek János a felolvasás közben közbeszólt: — Bérenc, aki ezt írta!

Sebestyén Károly dr., a cikk szerzője rágalmazásért feljelentette Benedeket, akit a bizottság kiadni javasolt; Károlyi Mihály grófot kihágásért kérték ki, mert Budapest és Alag között leugrott a robogó vonatról. Károlyi mentelmi jogának felfüggesztését javasolták. Andrassy Géza grófot és Károlyi Mihály grófot együttesen kérték ki, mert egy vadászat alkalmával a vasúti töltésen lovagoltak és többszöri felszólítás ellenére sem távoztak onnan. A két gróf kiadását javasolták.

Végül Polónyi Dezső mentelmi jogának felfüggesztését is javasolta a bizottság, mert Polónyi egy bírósági tárgyaláson eskü alatt kihallgatott tanúnak azt mondotta, hogy vigyázzon, mert van már egy gyanus esküje.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház közoktatási és igazságügyi együttes bizottsága elhatározta, hogy a katolikus autonómiairól szóló törvényjavaslatot az ősszel tárgyalja.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A főrendiház szerdán tárgyalja a választójogi törvényjavaslatot.

Smuts tábornok a hadiszerencse fordulásáról.

(Német tartalékok beavatkozása.)

Berlin, július 24. (Hívtalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugati harctér: Rupprecht trónörökös hadseregparancsnoka: Burgoyne és Hebuterne között este az ellenség erős tüzelés védelme alatt támadott. Visszavertük. Szintugy meghiusultak azok az előretörések, melyet az ellenség Alberttől nyugatra és Maily felé indított.

A német trónörökös hadseregparancsnoka: A Soissons és Rheims közötti arcvonalon tegnap csökkent a harci tevékenység. Kisebbségi gyalogsági ütközetek állásaink előterepén. Az Qurqutól délre és Rheimstől dényugatra heves ellenséges részleges támadások, melyek ellentételekkel visszavertük.

Albrecht württembergi herceg hadseregparancsnoka: A Vogézekben bajor landwehr csapatok merészen végrehajtott vállalkozásukról foglyokkal tértek vissza. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlinből jelentik A Wolff-ügynökség jelenti este: Heves részletharcok a Soissons és Rheims közti harctéren.

Zürichből jelentik: A nagy csata a nyugati fronton még nem ért véget. Német részről most kezdenek beavatkozni a küzdelembe a hatalmas tartalékok. A német tartalékok megjelenése azt idézte elő, hogy a franciák előnyomulása lassabb lett. Az a kilátás, hogy a franciáknak sikerül Soissons és Rheims között a német ívet benyomni sokkal kisebb lett, mint hitték.

Hágból jelentik: A Telegraphen Kompagnie londoni tudósítója jelenti: A Daily Mail haditudósítójának távirata szerint mindkét oldalon a támadások növekedőben vannak. A németek a harc további folytatására óriási előkészületeket tesznek.

Gentből jelentik: A Schweizerischer Telegraphen Information milanoi híradása szerint a Corriere de la Sera szerda esti száma kife-

lenti, hogy a nyugati harcok kiszélesítésére kell számítani.

Londonból jelentik: Smuts tábornok egy Londonban mondott beszédében a harctéri helyzetet reményteljesnek mondotta.

— A legutóbbi hetek eseményei, mondotta Smuts, bőven szolgáltatnak alapot az örömhöz és hálához. A német ocsizva borzalmasan összeomlott. Most már másodízben fordult meg a hadiszerencse a Marne-nál. Azt a hézagot, amit a szövetségesek sorai között Oroszország kitérítése idézett elő, az Egyesült Államok sokkal keményebb anyaggal töltik be. Nem tart sokáig és az Egyesült Államoknak olyan hadseregük lesz a nyugati fronton, amely egyenlő lesz a francia és angol hadsereggel. Ha Németország nem tudja megadni a végső csapást, mielőtt az amerikai csapatok megérkeztek, mi lesz a helyzete akkor, ha az amerikai csapatok teljes számban itt lesznek?

Vizsgálat Bratianuék ellen.

(Tíz nap múlva tárgyalják a vádat.)

Bukarestből jelentik: Érdekes vita fejlődött ki az oláh kamarában, amikor a Bratianu kormány által elkövetett törvénytelenések és büncselekmények megvizsgálása céljából kiküldendő bizottság felől tárgyaltak.

Egyes képviselőknek az volt az álláspontjuk, hogy a főbűnösöket azonnal le kell tartóztatni, mielőtt bűnhalmazai össze volnának foglalva. Viszont a kormány ragaszkodott ahhoz az álláspontjához, hogy csak a jelentések beérkezése után, amennyiben azok súlyos tartalmuak lesznek, tehetik és kell megtenniük azt.

Egyik képviselőnek ama kérdésére, hogy ha a kormány előre tudta azt, hogy Take Jonescu is bekerül a vád alá helyezendők listájába, miért engedte meg mégis, hogy Svájcba utazzék, Marghiloman azt felelte, hogy akkor még nem hatá-

A modor Bohémiában.

Írta: Szendrői Mihály.

Egyik újságíró barátom (mert nekem minden újságíró — barátom, sőt a kiról az iskola padján észreveszem, hogy ez hajlik a bohém életre, ebből vagy színész vagy újságíró lesz, már gyerekkorban is barátom és persze barátom lesz újságíró vagy színész korában is) tehát egyik ilyen barátom azt kérdezte tőlem, hogy miképp van az, hogy a vidéki sajtó csak úgy hemzseg a nyilatkozattól színigazgató és újságíró, színigazgató és színügyi bizottság között és Aradon még azt sem írják meg a színigazgatóról, a mi hibát csinál? Erre azt feleltem, hogy ez olyan érdekes téma, hogy erre én írásban felelek és ha nem nagyon banális a feleletem, adja le az újságba, hadd okuljanak belőle ifjú kollegáim és tanuljanak meg egyet, hogy a színigazgató nem független ember és minden igyekezetével munkája kárba vész akkor, ha ő rossz modoru ember. Ez minden pályán így van, de sehol sem érezhető úgy, mint az újságíróknál vagy a színésznél, jobban mondva a színigazgatóknál. Ha a színigazgató rossz modoru ember, még az igazságot, a jósságot, a hárságot is félre értik a modora miatt. Egy szomszéd nagy városban örökös baj van igazgató, bizottság és igazgató és város között, pedig éppen olyan jól játszanak ott, mint másutt, éppen olyan jó társulat van, mint másnál, az igazgató becsületes, jó ember, de olyan modora van, hogy színészei örülnek annak, ha nem sikerül valami, a város meg évről-évre örökös felmondással és pályázat kiírással fenyegetőzik. Miért? A modor miatt. És miben nyilvánul ez a rossz modor? Felesleges vitatkozásban, apró bosszúállásban és főleg a nem alkalmaszkodásban. Az ilyen modoru ember mindig okosabb, mint más (lehet, hogy

tényleg az) de itt a baj főoka. Soha egyetlen színügyi bizottsági tag, soha egy kritikus meg nem engedi és el nem tűri azt, hogy a színigazgató jobban értsen a színészethez, mint ő. Hát persze mint a szomszéd városban is, hírlapi polemikákkal próbálta igazolni a színigazgató, hogy ő okosabb ember. Szóval a modor miatt és nem az igazság miatt, alul maradt.

Ismerek e szomszéd város szomszédóságában egy másik színigazgatót, aki a modorával még akkor is győz, ha nincsen igaz. Nem vitatkozik, nem akar okosabb lenni, mindenkét meghallgat, mindenkétl tanul, és a végén azt teszi, a mit ő tart jónak, de megköszöni mindenkét tanítását. Meghallgatja mindenkét kifogását, figyelembe veszi a szerződéses ajánlásokat és az ilyen szerződések soha sem a színigazgatót hiusulnak meg. Ő megtett mindent, a mit ígért, de az ajánlott visszalépett vagy olyan feltételeket szabott, a mit nem lehetett teljesíteni. A kritikusnak mindig igaz van előtte, de ha érdekében van a színháznak, hát egy kis jó modorral, egy kis kérészel enged a szigorú bíráló. Aztán a színügyi bizottsági tagoknál jobb emberek nincsenek a világon. Nem emhervők azok és érthetetlen, hogy lehet annyi városban örökösön hadilábon állani a színügyi bizottsággal. Csak modor kell hozzá. Ugyan az a szomszéd város jómódoru igazgatója soha sem vitatkozott a bizottság tagjaival. Ezt elvégre be kell látni, hogy ha vidéken nem kritizál és nem kifogásol a bizottsági tag, akkor rámondják, hogy nem ért hozzá. De az a szomszéd színigazgató ezt belátta, hát ő mindenre csak azt felelte, hogy „köszönöm a figyelemzetést, intézkedni fogok, hogy ez javítható” és be lett fejezve. Igaz, hogy a mikor egyébként ülésen ez ismétlődött, az 5-ik ülésen már nem volt kívánság. Azzal indokolta a felszólaló, hogy nincs észrevételem, mert hiszen hiába volna, az igazgató

megígér mindent még meg is köszöni, itt nem lehet egy becsületes vitát sem provokálni.

És ez így van helyesen, az a szomszéd igazgató okos ember. Elvégre könnyebb jó modorral barátokat szerezni, mint bármilyen mással. A jó színigazgató olyan, mint a jó kereskedő, ha jól, előzékenyen bánik a vevőivel, hát máskor is oda megy a közönség. Ha rosszul bánik vele — hát nem boldogul. A színigazgató jó modora különösen érvényesül, sőt a jó becsületes előadás attól függ, hogy minő modora van az igazgatónak színészeivel szemben. Ha a színésznép csak azt teljesíti, a mire szerződésileg kötelezve van, ridegen, szeretet nélkül, akkor ott meleg, közvetlen működés nincsen. Viszont, ha az igazgató tagjaival szemben csak azt teszi, a mire szerződésileg kötelez, ott nagyon rossz dolga van a színésznépnek. Itt érvényesül legjobban Herczegh Ferenc egy mondanása, a mit a képviselőházban elmondott a színészek tételénél a költségvetésben, hogy „nem kell a színésszel jobban bánni, mint más emberrel — csak másképp kell bánni”. Ez az igazság. Köztük kell élni, barátkozni kell velük, bajukat, örömeiket megosztani. Ha ambícióból egy-egy színész vagy színésznő szerepet kér, azt teljesíteni kell. Ha a primadonna kifogásol egy szerepet vagy a színész megkéri az igazgatót, hogy ha lehet, vegye el a szerepét, akkor nem kell a szerződéses kötelezettségre hivatkozni, sem felírni az illetőt, hanem, ha lehet, meg kell tenni a kívánságát. Ha nem, hát modorral még arra is rá lehet vinni a színésznépet, hogy statisztáljon is. Így elmarad a veszekedés, elmarad az a sok panasza, a mit a közönség közé visz a színész és pártokra osztja a közönséget is. A színész ellensége az igazgatónak, — ha bántják vagy élő reklámja, segítse az igazgatót, a védő, segíti. És ez csak ismét a modor.

Ha tudja az igazgató, hogy valami hiba

rozta el a parlament a vád aláhelyezést s így mint magánembertől nem tagadhatták meg a kérelmet.

Patrascanu képviselő azt kérdezte a kormánytól, hogy miért nem tartóztatták le mindjárt kormányralépésük napján az oláh államrendőrségnek volt igazgatóját, Panaitescut, aki Oroszországnak fizetett és legtevékenyebb kémje volt s így közvetve Románia romlásának egyik szorgalmazója.

Marghiloman válaszában azt felelte, hogy noha ő is tudja ezeket a dolgokat, mindazonáltal úgy gondolja, hogy nem a legközönségesebb és legalacsonyabb rendű spicliknek kell a megtörtölt írtékecsényeket elkezdeni, hanem azokon, a kiknek tudtával és beleegyezésével az ilyenek megtörténhettek. Várjon nyugodtan az ország, Justitia keze mindenévé el fog érni.

Vallomás a turfosalásról.

(Guttman Béla kihallgatása a rendőrségen.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: Ma délután kimentem kihallgatni a rendőrségen terhelteként Guttman Bélát, aki a mai kihallgatásakor teljes részletességgel mondotta jegyzőkönyvbe vallomását:

— Junius 3-án érkeztem meg Wienbe és rendes szokásom szerint a Hotel Imperialban szálltam meg. Másnap délelőtt a szálloda előtt találkoztam Huszár Lajossal, aki azzal fogadott, hogy ma délután Szendrő „jó dolog” és ne maradjam el az alkalmat. Huszár önként ajánlkozott, hogy majd érdeklődik a Freudenauban a trénerék és zsokék körében Szendrő esélye felől. Később a versenyterén közvetlenül a futam előtt találkoztam ismét Huszár Lajossal, aki nagy örömmel üjságot adott nekem, hogy Szendrő nyereséje biztos. Ugyancsak a verseny lefutása előtt beszéltem lovaim trénerével, aki szintén azt mondta, hogy Szendrő győzelme biztos és éppen ezért kölcsönkérte Geoghegan trénerétársától Tam zsokét a mén lovaglására. Ezek után a Huszártól és a tréneremtől kapott információ alapján elmentem a Lónyvesekhez, ahol összesen 13.000 koronát

van, hát ne igyekezzék azt letagadni és vitatkozni, hanem szépen belátni és igyekezni, hogy ez ne ismétlődhessen. Legtöbb vita, vitatkozás, nyílt terezés az újságírókkal, illetve a kritikusokkal szokott vidéken lenni, pedig itt is csak a modor az, a mi az úgynevezett „rossz indulatok” előidézője. Nincsen a világon olyan kritikus, aki az *örök törvény* alól ki tudná magát vonni, hogy minden megítélésnél, minden bírálatnál előtérbe lép: az ellenszenv és rokonszenv. Ha az a működő színész vagy színigazgató a modora miatt ellenszenvet kellett a színpadon kívül a bírálatban, az önkényesen, de feltétlenül érvényesül a bírálatban, a működésében. Ha azonban rokonszenvnek egymással, feltétlenül elnézést és jóakaratot visz a bíráló macskával már akkor, a mikor belépett a színházba.

Tanuja voltam a budapesti Nemzeti Színház egy főpróbáján, a mikor a legelső színházi kritikus nem fogadta el az igazgató meghívását, hogy mellé üljön. Kedélyesen utasította el, hogy független akarok lenni, mert egyéni rokonszenvet befolyásolsz a bírálatban akaratlanul is. És ez az igazság. A háboruban, a mikor az emberek itegesek, elkéseredettek, a jó modor szinte vizsgálással szolgál annak, aki szenved és jobban érzi súlyos viszonyokat, mint más. Mégis soha sem volt annyi modortalan ember, mint a háboru alatt van. Mert a modortalanság, a szerénytelenség is, a hivalkodás is, a tüntetés a jó léttel, a nagy keresetekkel, akkor, a mikor embertársaink küzdenek a kenyérért, a legszükségesebb ruhadarabért. Ez a modortalanság szüli az elkéseredést, a lehanyagot és sajnos a felfordulást, a lázadást. Mert nem érdem szerint élnek és keresnek az emberek, hanem a szerencse és ügyesség szerint. És ez az az érdem, a mire Hamlet hivatkozik: „Bánál mindenki érdeme szerint és melyikünk kerüli el a mogyorófa pálcát”.

helyeztem el lovamra, még pedig Gyöngy és Zilzer bookmakereknél 4—4000 koronát. Tatainál 2000-ot és Balling bookmakernél 3000 koronát. Lovamat alaposan elfogadták, főleg egy galíciai zsidó, — kinek a nevére már nem emlékszem — helyezett el feltűnő nagy összeget a ló győzelmére. Értelmezőn megörültem, midőn láttam, hogy lovam elsőnek haladt át a célkarikán. Boldogan szaladtam le a bírói emelvényhez és ugyanekkor hallottam, hogy Stein Viktor istállótulajdonos, a Dida nevű ló gazdája, szemrehányó hangon felelősségre vonja Lázár zsokét, hogy miért nem nyerte meg a versenyt és a lovat miért pullozta le. Engem meglepett, sőt valósággal megdöbbentett ez a jelenlétben hangzott célzatos gyanúsítás és bár nem tudtam elhinni, hogy Stein Viktor állításának alapja legyen, mégis én magam voltam az, aki a versenyt végignéző szakértők közül többeket megkérdeztem, hogy tényleg észrevettek-e valami rendellenességet a futásnál.

— A dolog Stein Viktor hangosan tett kijelentése után jutott a Jockey-Club tudomására, amely a vizsgálatot azonnal elrendelte. Az igazgatóság engem teljesen szalvált. Néhány nappal később házi próbaversenyt tartottunk, itt kiderült, hogy Szendrő nyereséje reális volt. Mialatt Bécsben és Budapesten teljes apparátussal folyt a zsokék ellen a vizsgálat, engem az ellenem felhozott vádak annyira deprimáltak, hogy elhatároztam, hogy a lóversenyen való szerepléstől teljesen visszavonulok. Éppen ezért versenyistállómat Taxis grófnak eladtam. Junius 13-án feljöttem Siófokról Budapestre és első utam bizalmas barátomhoz, Feld Mátyás színigazgatóhoz vezetett, akivel az Aréna-uti Grado-kávéházban találkoztam. Feld Mátyás társaságában volt Huszár Lajos is, aki kétségbeesve panaszkodott, hogy tönkre van téve, elvesztette kényerét, mert kitiltották a lóversenyteréről. Végül is Huszár és Feld Mátyás kértek, hogy segítsék rajta. Elhatároztam, hogy nyilatkozatot fogalmazok, amelyet meg is tettem és a Lovaregyletnek elküldöttem. Ebben az állott, hogy visszaélés nem történt, mindenkivel szemben a felelősséget vállalom. Eleinte úgy gondoltam, hogy ez a nyilatkozat csak a Vadász- és Versenylapban és A Sport című szaklapban jelenjen meg. Feld Mátyás azonban azt tanácsolta, hogy bizzam csak rá a dolgot, ő majd elhelyezi nyilatkozatomat a budapesti napilapokban. Ezek után visszautaztam Siófokra.

— Julius 14-én, vasárnap délután, megjelent nálam egy Szalai nevű színész, akit Feld Mátyás küldött és közölte velem, hogy nyilatkozatom némi módosítással fog megjelenni a napilapokban, mert Feld Mátyás egy hírlapíróval hangulatos sorokat íratott a nyilatkozathoz. Másnap türelmedenül vártam a lapokat. Mikor az első újság kezembe került és elolvastam a saját nevem alatt megjelent ismeretes nyilatkozatot, megdöbbentem. Határozottan állítom, hogy én ezeket: „bűnös vagyok”, „letértem a becsület útjáról”, stb. nem írtam bele nyilatkozatomba. Az első napokban azt sem tudtam, mit csináljak. Közben megindult ellenem a bűnvádi eljárás...

Eddig tartott Guttman Béla kihallgatása. Mielőtt Kalmár rendőrkapitány még kihallgatta volna Guttmanut, védője Gál Jenő dr. terjedelmes beadványt adott át Kalmár Béla rendőrkapitánynak. Ebben a beadványban arra hivatkozik, hogy a családi bűnyügyben nincs sértett, tehát a vád nem állhat fenn. Szerinte egy fogadás, amely esélyektől függ, nem lehet csalás eszköze.

Guttman kihallgatását a rendőrség holnap folytatja és ugyancsak holnapra idézték be a Bélafalvi ménes trénerét és a zsokékat is. Huszár Lajos, aki, mint megirtuk, két nappal ezelőtt nyomtalanul eltűnt a fővárosból, még mindig nem került elő, a detektívek keresik.

MŰVÉSZET.

Színház műsor:

Péntek, szombat: Uray Dezső felléptével *Az erősebb*, újdonság.

Uray Tivadar az aradi színpadon.

(Fáy Szeréna vendégjátéka.)

Heyermanns gyönyörű színműve; a „Remény”, az emberi fátum megrázó, lelket ölé historiája csodálatos szépségű, klasszikus alkotása nagy írójának. Súlyos, nehéz légkörben, egyszerű hajósok között ott lebeg a végzet, a kifürkészhetetlen jövő, a sejtelmek ezer képzeletében megjelenik a pusztulás, a halál, az ember megérzi a sorsát, egy pillanat alatt a jövőbe néz, de vagy nagyon gyáva, vagy nagyon erős ahhoz, hogy vissza ne lépjen sorsa elől. Ezt a drámát választotta Uray Tivadar első felléptéül szülővárosa közönsége előtt. Négy évvel ezelőtt még itt maturált, ma a Nemzeti Színház büszkesége, jövőre ígérete. Panaszkodtak, féltek, nem jöttek fiatal tehetségek, az öregek kivénülnek, nincsenek utódok, Romeó hangja már recsegné kezd, a negyven év sok a fiatal hősszerűséghez, jött Uray Tivadar, alig az iskola padjáról és egy év alatt ott tart, hogy a Tudományos Akadémia szendéjében Vojnovich Géza írt értekezést róla.

Sokan voltak ma este a színpadban, egy ember alig fért volna még el, lelkes, intelligens közönség színtelt a Uray fellépésétől és senki sem csalódott. Megrázott, összetört bennünket, fiatalságának minden nemességét, tudását, páratlan művészi intelligenciáját, visszaadva testének minden porcikáját, csodásan küzdött, remogott, sirt, jajgatott, a félelem, a kétségbeesés maga volt ez a tökéletes megjelenésű fiatal művész. Hódított, elragadott, győnyörű szépen játszott. Lelkén keresztül adva vissza művészetét, organumán csodás skáláját láttuk a tökéletes átéléseknek. Ünnepezték.

Partnere Fáy Szeréna asszony, a megtestesült realizmussal játszott, az ő ismert nagy művészetét teljes fényében láttuk. Anyja volt aggodásában, félelmében, kétségbeesésében. A többi szereplők is feladatuk magaslátán állottak. Forgács elsőrangú alakításának nagy művészi sikere volt. Várnay Jansen szerepében kiváló alakítást produkált. Kisebb szerepekben Gyöze, Matolcsy, Kertész, mind hozzájárultak a sikerhez. A nők Csige Böske, Heppesné, Kőszegi Lujza, Benkőné tudásuk legjavát adták. Az előadás tökéletes volt, minden tekintetben elsőrangú produkált Forgács a sok oldalú, erős tudású rendező. Uray Tivadar művészeté ennek a városnak még büszkesége lehet!

W. K. dr.

* A Modern Kabaré mai előadását, az új műsornak második előadását is nagy közönség nézte végig, mely elragadtatással gyönyörködött az Adonaj megkapó jelenetein. A műsor többi számai is nagy tejszést arattak és a kabaré kitűnő művészgárdájának ma is nagy sikere volt. Holnap férfiestét rendez a kabaré igazgatósága ismét új műsorról. A jegyek erre a férfiestére még kaphatók kevés számmal. Szombaton és vasárnap a mai esti műsort fogják megismételni az Adonajjal.

* A színházi iroda hírei. Utolsó három előadás. Péntek, szombat és vasárnap Uray Tivadar, a budapesti Nemzeti Színház művészeinek felléptével színre kerül a Nemzeti Színház újdonsága, *Erősebb*. Uray Tivadar ugyanabban a darabban lép fel szombaton és vasárnap este, míg vasárnap délután *Az örök* kerül színre.

HIREK.

Felmentettek tömeges behívása.

(Zavar a városi tisztviselők revíziójánál.)

Nemrégiben tömegesen kapták a felmentettek a katonai szolgálatra való behívó-jegyeket. Előkelő állású urak kaptak behívó-jegyet olyan pozícióban levők, akiknek munkakörük egyáltalán nem változott és akiknek működése a köz érdekében nélkülözhetetlen. Többek között Zubor Andor városi tanácsnokot is behívott katonai szolgálatra.

A behívottak eleinte nem tudták, mire vélni a dolgot. Már azt hitték, hogy a névtelen feljelentések korszaka ismét bekövetkezett, hogy a háttérben meghúzódó agent provokátorok újból megkezdték munkájukat. Felkeresték tehát a katonai osztályt, hogy felvilágosítást kérjenek arra vonatkozólag, hogy milyen ápropóból történtek a behívások.

A katonai osztály azután kiderítette, hogy fatális tévedésről van szó, amelynek oka a felmentési iratok késedelmes expedíciójában rejlik. Kiderült, hogy a behívó-jegyet kapott felmentettek újabb felmentése simán keresztelment a revíziós bizottságban. A közigazgatási hatóságok már meg is kapták az újabb felmentésekről a hivatalos értesítéseket, de az illetékes katonai hadkiegészítő kerületekhez nem érkezett ilyen értesítés. A hadkiegészítő parancsnokságok joggal abban a feltevésben voltak, hogy a revíziós-bizottság a felmentéseket hatályon kívül helyezte és ezért megküldötte az illetőknek a katonai szolgálatra való behívó-jegyet.

A katonai osztály mindezt megállapította és nyomban intézkedett, hogy a behívásokat érvénytelenítsék. Ez meg is történt s így a felmentettek továbbra is végzik polgári foglalkozásukat a köz érdekében.

— Tisza István gróf az ország ellátásáról. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: Tisza István gróf az igazmondó jövő heti számában „Sátárkodjunk jól az új természettel” címen cikket ír, amelyben utal az Eszterházy kormánnyal kiadott természetrendeletre, az ezzel kapcsolatos intézkedésekre, amelyeket a kormány más súlyos hibákkal annyira tetézt, hogy más országban bizonyára zendülés és lázadás tört volna ki, az elhibázott intézkedések következtében beállott éheztes miatt. A borzasztó helyzetet most már túl vagyunk és az a kötelességünk, hogy megóvjuk az országot hasonló szerencsétlenségtől. A most kiadott természetrendeletben az elvi alap helyes, mert megvédi a fogyasztó érdekeit, de megmenti a termelőt is a zaklatásoktól. Tisza hajlandó a kormányt segíteni és ezért azzal a kéréssel fordul a polgársághoz, hogy keserűségét győzele és biztossá a gabona feleslegének összegyűjtésének minél nagyobb sikerét.

— Az aradi iskolák megkapták az államsegélyt. Kovács Vince közművelődési tanácsnok többszöri személyes közbenjárására ma végre megjött a kultuskormány értesítése, hogy az aradi polgári és elemi iskolák részére biztosított, de már három év óta ki nem utalt államsegélyt, összesen 105.382 koronát kivételesen kiutaltványozta. A vallás- és közoktatási miniszterium leirata szerint az 1916—17-ik és 1917—18-ik iskolaévekre a polgári leányiskola részére kilencezer, a Ferenc-téri polgári fiúiskola részére pedig hatvan ezer korona államsegélyt utaltványozott ki és utasította az aradi állami adóhivatalt, hogy a fenti összeget a város polgármesterének fizesse ki. Értesíti továbbá a miniszter a város közönségét, hogy az elemi iskolák után esedékes 36.382 koronát más szám alatt szintén kiutalta. Ezzel aztán végre el van intézve az aradi iskolák régóta húzódo és már-már veszélyeztetett államsegélye.

— Kiltították az Arme-Zeitungot. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: Sztérenyi József báró kereskedelemügyi miniszter intézkedésére a Danzers-Arme Zeitungtól a postai szállítási jogát megvonták.

— Brusszilov sorsa. *Berlinből* jelentik: Brusszilov tábornok, akit az utóbbi időben barátai tartottak el, amputált lába és magas kora ellenére eltűnt. Azt hiszik, hogy sikerült Volgodába menekülnie.

— Elhunyt író. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: Abonyi Árpád, a neves író ma 52 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Írt több regényt és novellát és néhány népszerű művet. Legnépszerűbb novellái a Bosznjáról írott elbeszélései. Az összes fővárosi lapoknak volt munkatársa.

— Aradi hős tiszt temetése. Ma délután öt órakor helyezték örök nyugalomra Kádár Gyula 33-as hadnagy holttestét. A hős katonatiszt a Piave mellett esett el, családja hazahozta és itt gondoskodott megfelelő eltemetéséről. Óriási részvét mellett, teljes katonai pompával adták meg a végtisztességet a család, igen nagy számú barát, ismerős és a delegált tiszti küldöttség jelenlétében. Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi a zsidó templomban a hősök emlékére legutóbb rendezett ünnepélyen felvette azt az eszmét, hogy a zsidó temetőben elhelyezett hős katonák emlékére egy impozáns emlékoszlopot állítsanak. Már meg is indult erre a gyűjtés s a mai temetésen is az magyarázza meg a koszorúk teljes mellőzését, hogy ezek értékét az alap rendelkezésére bocsájtották az adakozók. Ezen alkalomból 360 koronával gyarapodott a hősök emlékoszlopának alapja abból a spontán gyűjtésből, amely a koporsó mellett történt.

(Rekompenzáció.)

Ezt a kifejezést használja Vadnay Tibor dr., a Károly király gyermekgyógyászati akció kormánybiztosa, amikor — mint ez már megirtuk — táviratilag a többiek között arról is értesíti a polgármestert, hogy az Aradra érkező nyaraló gyermekek nem hozták magukkal az ellátásukhoz szükséges zsírt, hanem az ellátást vállaló családok zsírt helyett rekompenzációképpen dohányt, petróleumot fognak kapni.

Tudunkkal a konyhaművészet még nem tart ott, hogy a zsírt petróleummal vagy dohánynyal tudja pótolni.

De tudjuk viszont, hogy nincs az a rejtett falusi termék, amely a fotogén és dohány inycsiklandó szagára elő ne bujja. Csak az utiát csendőrök katonák őrzik s a végén ott vár az illeték csereüzletre a kihágási bírság.

Legalább a mi nyomoruságos polgári életünkben ez a sorsa a „rekompenzáció”-nak, ha zsírra akarják felváltani.

Kíváncsiak vagyunk, hogy ha a nyaralási akció kormánybiztosa adja a tilalmas csere-eszközöket, — nem képez-e kihágást annak felhasználása? És nem fogják-e az osztrák gyermekek vendéglátóit megbüntetni a csere-beréért, amikor a mi nőtanukat alaposan elhúzzák, ha a saját magyar gyermekeink részére akarunk egy kis tejet, túró „rekompenzálni.”

— Osztrák gyermekek Budapesten. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: Ma délután érkezett meg a bécsi gyermekek első csoportja, összesen 620 gyermek a Dunagőzhajózási Társaság egyik hajóján. Bécsben az elutazásnál a királyt Hussarek báró miniszterelnök és Landwehr tábornok képviselték.

— Három szökött katonát kivégezték. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: A budapesti honvéd hadosztálybírósa ma három szökésvény katonát ítélte halálra. Az egyik Tóth Károly 34 éves, nős, 53-ik gyalogezred közkatonája, akit lopás, betörés, rablás miatt már többször megbüntettek, ezredétől a statárium kihirdetése után megszökött és akit a gödöllői rablógyilkosság gyanúja miatt letartóztattak s akkor ismét megszökött. A másik Urbánék Mátyás 32-ik gyalogezred közkatonája, négy ízben szökött meg ezredétől, a statárium kihirdetése után ismét szökött. A harmadik Mirosvajevics Nesztor 25 éves, 86-ik gyalogezred közkatonája, aki lopás, rablás miatt már büntetve volt és 1915. óta volt távol ezredétől. A bíróság ítéletét ma délután egy órakor hajtották végre a Ferenc József-lovastanyában.

— Lopás a színházban. Szendrey Mihály színházgátló panaszt tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek állandóan lopkodják a színházi ruhatárt és már eddig is nagy értékű dolgok, ruhák, csizmák, cipők tűntek el. A háború óta nincs állandó beosztottja a ruhatárban és nem is lehet csodálni, hogy kellő ellenőrzés hiányában egyes tárgyak eltűnnek. Gyanúja senkire sincs. A kár eddig körülbelül 10.000 korona.

— A királyi doktoravatás hírei. *Budapestről* telefonálja tudósítónk: Ma délelőtt 11 órakor sub auspiciis Regis doktorrá avatás volt a budapesti egyetemen, amely avatásnak a saereplői nemcsak átvitt értelemben, de a valóságban is — hősök. Szívhez szótlan megrató árvátfalvi Nagy István főhadnagynak az esete, aki rokkantan került a királyi képviselője, Zichy János gróf közoktatásiügyi miniszter elé. Nagy István most mindössze huszonnégy éves. Mindárt a háború kitörésekor vonult be és végigküzdötte az egész galíciai orosz hadjáratot. Harcolt Ivangorodnál, Bresztlitovszknál, míg nem végül az ellenséges selyők mind a két lábát szétroncsolták. A harcterről Budapestre az Egyetemek hadikórházában hozták, ahol azonban hiába ápolták: ballábát térden felül amputálni kellett. A hős fiúnak ez a súlyos műtét nem szegte a kedvét, tovább tanult kankadatiánul, letette szigorlatait s most a királyi csillaggyűrűjével avatták doktorrá. Szerencsésebb volt a hadi pályafutása Vágó János főhadnagynak, akit szintén ma avattak doktorrá a királyi kitüntetésével. Ő is a háború eleje óta harcol s az olaszok támadása óta mindig a dél nyugati fronton küzdött. Amint Nagy István, ő is több kitüntetést kapott. Ugyancsak ma avatták sub auspiciis Regis doktorrá harasztosi Király Ferencet, aki nem volt katona.

— Nincs cipőjegy — de cipő sincs. Értesítjük a közönséget, hogy az első cipő kiadásra — bár a cipők mindezekig meg nem érkeztek — a cipőjegyek már kiadattak s így az újabb kiutalásig a jegyek kiadását beszüntetjük. Amint a kiutalt cipők megérkeznek, úgy azt hirdetmény után a közönség tudomására fogjuk hozni, hogy a meglévő jegyek alapján cipőket átvehessék, addig minden utánjárás és érdeklődés csak fölösleges iáradozás. Újabb kiutalás beérkezésekor természetesen továbbra is kiadunk és ezt is hirdetményileg fogjuk közölni. Arad sz. kir. városi hivatala.

— Meglopott tüzerőhadnagy. *Gyertyánfy* Aladár tüzerőhadnagy ma panaszt tett a rendőrségen, hogy az elmúlt éjjel a Magyar-utca 26. szám alatt levő lakásából ellopták aranyórát és arany pecsétgyűrűjét. Az értékes óra különleges munka. Két aranyfedőlapja van, az egyikken E. G. monogram, a másikon családi címer látható. Az óra karikáját jobbra fordítva az ellenkező oldalon levő fedőlap nyílik ki és megfordítva. Az óra rendes lapja az órákat, percek és másodperceket, másik lapja a napot, hónapot és évet mutatja. A tüzerőhadnagy elmondotta a rendőrségen, hogy óráját és gyűrűjét az éjjeli szekrényre helyezte. Gyertyánfy nyitott ablak mellett aludt s bizonyos, hogy a tolvaj az ablakon át mászott a szobába. Az, aki a nyomozó hatóságot nyomra tudja vezetni, a katonai rendőrségnél illő jutalomban részesül. A rendőrség és katonai rendőrség keresi a tolvajt.

— Tűz a repülőtéren. Ma délután három óra tájban tüzet jeleztek a repülőtelepről. A tűzoltóság nagy apparátussal vonult ki. A tűz azonban jelentéktelen volt. A 7. számú hangárnak az oldalfalai égtek meg körülbelül nyolc négyzetméternyi terjedelemben. A repülőgépet sikerült kivonszolni, így tehát nagyobb kár nem történt. A tüzet valószínűleg ismét a benzinnel valamely eddig még ki nem derített módon lángraobbantása okozta. A tűznél Vidéky Gusztáv ügyeletes rendőrfogalmazó volt kűnn.

— Házcipők vásárlása. A kereskedelemügyi miniszter ma leiratot intézett a polgármesterhez, amelyben arra szólítja fel, hogy vásson, házi, bársony, selyem és atlasz-cipők kiadását tegye könnyebbé és ha a közönség ilyen cipőket akar vásárolni, kizárólag ilyen cipőkre adja ki minden nehézség nélkül az utalványokat. Felszólítja a miniszter a polgármestert, hogy az ilyen cipők kiutalványozását ne számítsa be akkor, ha valaki úszel bőrcipőre is igényt tart, vagyis a bőrcipőre bejelentett igényt arra való tekintet nélkül bírálja el, hogy az igényt bejelentő kapott-e vagy sem vásson, házi, bársony, selyem, vagy atlasz-cipőt.

— Megnyitott a Tökely-téri „Katalin” fürdő. Kádifürdők mindennap 2—9 óráig. Gőzteráknak hétfőn, nőknek csütörtökön. Vizsgázók, kitűnő masször, láb- és körömápoló.

— **Elopták egy százados hatvanezer koronás felszerelését.** Pécsről jelentik: Szabey Imre százados, ki Podgoricában állomásozik, a napokban a Budapestről Zágráb felé haladó 1909. számú vonaton utazott. A katonai személyek részére fentartott kocsiiban tette meg az utat, hol bőröndjeit, melyekben értékes ruhásműt tartotta, biztonságban hitte. Döbrököz állomás közelében rövid időre elhagyta a fülkét s mikön visszatért, a fülkét — üresen találta. A vele volt vesszőkosár, kézibőrönd és hátizsák eltűnt, melyekben csizmái, cipői, ruhái, alsó fehérneműi, látszóve, selyemingek stb. voltak. A kár 60.000 korona. A százados azonnal értesítette a csendőrséget és a kalauzokat, akik a vonatot átvizsgálták, de a bőröndöknek és a tolvajoknak nyoma veszett. Ugy látszik, valahol sikerült nekik a robogó vonatról leugrani, vagy pedig elbujni. A gyanu egy katonára irányul, akinek jegye Pécsre szólott. A csendőrség értesítette a pécsi katonai rendőrséget, amely a legnagyobb eréllyel nyomoz a tolvaj iránt.

— **A rokkant katonák cipései.** A kereskedelmiügyi miniszter a polgármesterhez intézett leiratában elmondja, hogy a hadsereg kötelékéből elbocsátott rokkant katonák nagyrésze cipész- és csizmadia-mesterséget választ. Ezeket a rokkant katonákat eddig a Bőr központ látta el anyaggal. Ez azonban a cipőrendelet következtében ezentúl lehetetlen. A miniszter most arra szólította fel a polgármestert, hogy ezeket a rokkant katonákat abból a bőrből lássa el, amely a városhoz érkezik a cipészek részére. A miniszter szerint első sorban a rokkant katonák kapjanak bőrt, hogy megélhetésük biztosítva legyen.

— **Pénz helyett jó tanács.** A városi tanács, amikor a munkásközvetítő hivatal felhívta, azzal a kéréssel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy adjon a városnak erre a célra építkezési segélyt. A miniszter ma arról értesítette a várost, hogy elvből nem ad építkezési segélyt, ellenben felszólította Arad-, Békés-, Csanád- és Hunyadmegyéket és az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a tanácsnak hozzájuk érkező segélykérését jóindulattal bírálják el.

— **Boldog város.** Nem szabad megjedni, nem Aradról, hanem csak Fehértemplomról van szó, melynek közgyűlése elhatározta, hogy a folyó 1918. évre előírt községi pótdótot törli. Ez annyit jelent, hogy Fehértemplom adófizetői 92 százalékkal kevesebb adót fizetnek a folyó évben. A folyó félévre már megütemezett pótdótot az illetőknek az év végén javukra írják. Fehértemplom város e kedvező helyzetbe oly módon jutott, hogy az új bortermelet adó és a központi szeszfőzde annyit jövedelmez neki, hogy háztartását ezekből teljesen fedezheti, tehát községi pótdóto kivetésére nincsen szüksége. Ilyen baleset aligha fogja érni Arad szabad kiráivi várost.

— **Egy mondatban bár, de jól megmondta neki.** A szent, a boldog vidék még nyíltterez és jól megmondják benne egymásnak az emberek. Egyik vidéki lap nyíltteréből vettük ki ezt a csodabogarát, melyhez hasonló tömör értelmiségét régen olvastunk:

„Miután nagyszámban levő s a cikk ruszikus motivumai által izlésbeli fölényük és szellemi jólétük folytán elfogultságra nem hangolható személyes ismerőseimnek előzékenységre törekvő és érdekektől láthatóan mentesített társasági modorom felüli tudata elég garancia arra, hogy az aszfaltbetyárkodásnak indokolatlan, vakmerő rámfogása már hitelre már ezúdszerűnt is nyilvánítottan nem talált, hanem csakis mosolyt válthat mindenkiből, nem kell hangsúlyoznom, hogy negatív indexszel ellátott mennyiséget képez ama hölgyek száma, a cikk megszólításaimmal, üldözéseimmel, ajánlattételeimmel (brr, de uneszetikuss gondolat!) stb. akár csak önmaguk előtt is eldicsekedhetnek.“

Híába, „a hóhérias udvariasság áttetsző dominója alól ki-kivillan lólabák“ kora még nem járt le. Vidéken még tisztán érthető városteljesítményekkel beszélnek és írják: a mi fő,

— **Adományozás.** A polgármesteri hivatalnál özv. dr. Pavlovics Lyubomirné és özv. Florescu Györgyné 30—30 koronát adományoztak dr. Vessa György ravatalára szánt koszoru megváltása fejében a hadbavonultak hátramaradtjainak segély alapjára.

Vasárnap déltől — hétfő délig.

(Az aradi borbélysegédek körtefései.)

A háborus nehéz viszonyok következtében nap-nap után újabb mozgalmak megindulásáról számolhatunk be, amelyekkel az egyes szakmák alkalmazottai súlyos helyzetükön segíteni akarnak. Néhány nappal ezelőtt az aradi borbélysegédek tartottak szervezkedő gyűlést a Munkás otthonban, amelyen roppant érdekes ujtások követelését határozták el.

A borbélysegédek első sorban megállapították, hogy a mostani viszonyok között lehetetlen megélni a fizetésükből s ezért kimondták a béremelés szükségességét. Teljesen méltányos, néhány százalékos fizetésjavítást követelnek s ebben különös tekintettel vannak az egyes borbélyműhelyek átlagos forgalmára is.

A borbélysegédek mozgalmának a béremelésen kívül van egy sokkal fontosabb és nagyobb szabású program pontja is. Mintaképp véve a nagy városokban, így például Berlinben már régen bevett szokást, ők is szabályozni akarják a munkaidőt. Az az óhajuk, hogy a borbélyműhelyek tulságosan igénybe vett alkalmazottai hetenkint legalább 24 órai szabad időt kapjanak s azért az a követelésük, hogy **vasárnap déltől hétfő délig minden aradi borbélyműhely zárva legyen.** Ezzel ők is elérnek céljukat s úgy gondolják, hogy az ujtás a közönséget sem károsítaná. Határozatukat írásba foglalva átadták mestereiknek s erősen bizakodnak abban, hogy kérélmükre rövidesen kedvező választ kapnak.

Mérlegelve a borbélysegédek heti 24 óras munkaszünet iránt támasztott követelését, nem lehet semmi olyat felhozni, amely annak káros voltát bizonyítaná. A borotválkozó közönségre nézve az bir a legnagyobb fontossággal, hogy minden nap borbély álljon a rendelkezésére. Éppen ezért nem lehet a teljes vasárnapot a borbélyműhelyek alkalmazottainak ajándékozni. Az új terv azonban segít a bajon.

Vasárnap délig mindenki igénybe veheti a borbélyt, hétfőn pedig a délután is elégséges az előállott munka lebonyolítására.

A borbélymesterek határozatától függ most, hogy vajjon életbe lép-e Aradon az érdekes terv. Lehetséges, hogy a legközelebbi hétfői napok egyikén már zárt borbélyműhelyek fogadják a változásról semmit sem tudó borotválkozni óhajtókat.

Az **Aradi Közlöny** tudósítója előtt egy elsőrangú borbély- és fodrászterem tulajdonosa a következőket mondotta:

— A segédek megbízottai bejelentették nemrég a mestereknek, hogy fizetésemelést akarnak. Összeültünk tanácskozni. A segédek 100—120 és 140 százalékos fizetésemelést követeltek. A mesterek 30 százalékos fizetésemelést ígértek és kijelentették, hogy ennél nem mehetnek tovább. A segédek ezt nem fogadták el és már fel is mondták állásukat. A sztrájk tehát bizonyosra vehető.

— **En a magam részéről elismerem, hogy a segédek nem tudnak megélni mostani fizetésükből.** A legnagyobb fizetés 140 korona. Ha hozzávesszük még a borraivalót, akkor egy segéd átlagos havi jövedelme 300—400 koronára tehető. Ebből a mai drága világban nem lehet megélni. Mi szívesen megegyünk a kért fizetés-

emelést. De nem tehetjük. A közönségre kedvenc áthárítani a fizetésemelést, vagyis a kiszolgáltatás díjakat kellene oly mértékben emelni, amily mértékben a segédek fizetésemelést kérnek. Ez pedig lehetetlenség. Mi a háboru alatt már négy-szer emeltük a díjszabást. Most is felemeljük 20—30 százalékkal, amivel részben fedezhetnők azt a fizetésemelést, amelyet felajánlottunk a segédeknek. Mi a díjszabást nem emelhetjük fel 100—140 percenttel, mert ezzel főleg a tisztviselői osztályt, vendégeink zömét terhelnők.

— A segédek nem engedhetnek követelésükből, mi pedig nem adhatunk nekik annyit, mint amennyit követelnek. Így azután kenyértörésre kerül a sor és bizonyos, hogy a felmondási idő leteltével a segédek abbahagyják a munkát.

Orvosok egymás ellen.

(A letiltott bírlapi nyilatkozat.)

Nem mindennapi eset foglalkoztatja Nagyvárad orvosi köreit és egész közönségét. Az esemény középpontjában Ohmacht Viktor dr. népfelkelő főorvos áll, akit a háboru elején Nagyváradra vezényeltek. Az orvos, aki Bécsben ismert fül- és gégespecialista, Nagyváradon berendezte a katonai tartalékkórház fülosztályát, ahol sok aradi katonai fül-, orr- és gégebaját korstafálta a kiváló orvos.

Szabad idejében Ohmacht Viktor dr. Nagyváradon magán-prakszist kezdett és csakhamar a legkeresettebb orvosok egyiké lett. Idővel akkora páciénturája keletkezett, hogy elhatározta, hogy megszerzi a magyar állampolgárságot és Nagyváradon telepedik le. Nagyvárad város törvényhatósága egyik legutóbb tartott közgyűlésen határozatilag ki is mondta, hogy Ohmacht Viktor dr.-t felveszi a községi orvosok kötelekébe.

Az utóbbi hónapokban azután az történt, hogy Ohmacht Vikornak egyre többen kezdtek beszélni, hogy **városszerte kúdjéle kellemetlen pletykákat terjesztenek róla, a melyek egyrészt az ő orvosi tudását becsmériik, másrészt kétségbe vonják nála azt a noblesset, a melyet egy orvosnak anyagiak tekintetében pacienseivel szemben tanusítani kell.** Eleinte ügyet sem vetett a szóbeszédre, később azonban olyan előkelő urak figyelmeztették őt az orvosi ténykedése körül felburjánzott mende-mondákra, hogy dr. Ohmacht Viktor elhatározta, hogy a rágalmakat nyilvánosan fogja visszantasítani.

Ennek a formájául azt találta, hogy nyilatkozatot tesz közé nagyvárad lapokban. Ebben a nyilatkozatban rámutat arra, hogy tudomására jutott, hogy ismeretlen egyének az ő orvosi reputációját sértő hazugságokat és rágalmakat terjesztenek róla és ezzel nemcsak orvosi existenciáját akarják aláásni, hanem fáradságos munkával megszerzett hírnevét is csorbítani iparkodnak. Mivel a rágalmak gazdáját nem ismeri, azokat nyilvánosan utasítja vissza és felhívja azokat, akik ellene suttogva gyalázkodnak: tegyék ezt meg nyíltan, hogy őket felelősségre vonhassa.

Mielőtt azonban ezt a nyilatkozatot Ohmacht publikálta volna, bemutatta azt Fornét Miklós dr. I. osztályu főtörzsorvosnak, mint felettes hájóságának, a kítől a nyilatkozat közzétételére engedélyt kért. Fornét Miklós dr. azonban kijelentette, hogy bármennyire nespektálja is azt, hogy neki mint orvosnak joga, sőt magával szemben kötelessége is olyan hírekkel szemben, a melyek reputációját sértik, a közvélemény igazságérzetére apellálni, azonban katonatiszt, semmiféle sajtóközleményt közé nem tehet s ezért a nyilatkozat leadását nem engedi meg.

Most erről o meg nem jelent nyilatkozatról beszélnek Nagyváradon városszerte és azt mondják, hogy azok terjesztették Ohmacht dr.-ról a pletykákat, akik nem szívesen látnák, ha Nagyváradon telepedne le a bécsi specialista.

Holnap négy esztendeje.

(Mi történt 1914. július 26-án?)

1914. július 26-án történt meg a formális hadüzenet Szerbiának, viharos nap volt ez.

— Mindent meggondoltam és megfontoltam — szólott a király Szózatában népeihez.

A királyi manifesztummal egyidőben megjelent a Szerbiához intézett hadüzenet.

Az angol diplomácia közben azon fáradozott, hogy az általa felvetett nemzetközi konferencia ideáját megvalósítsa, azonban 1914. július 26-án az Aradi Közlöny a következőket írta bécsi tudósítójának jelentése alapján.

„Itteni diplomáciai körökben úgy tudják, hogy az itteni angol nagykövet eljárta abban a megbízatásban, amelyet Sir Edward Grey az alsóházban tartott beszédében kilátásba helyezett. Az a felelet, amelyet kapott, tartalmazza a köszönet kifejezéseit az angol kormány közvetítéséért és ama nemes indokok méltányoló elismerését, amelyek diplomáciai akcióinál kétség kívül vezetnek, de tartalmazzák annak bejelentését is, hogy ez a lépés elkésett, mert akkor történt meg, amikor hadüzenetünk Szerbiának már alá volt írva. Azonban nem céltalan az angol akció abból a szempontból, hogy Szerbia és a monarchia konfliktusát szűk körre szorítsa és ne veszélyeztesse az európai békét.”

Este a monarchia népei megtudják, hogy a király megszakítja az ischli nyaralását és Schönbrunnba utazik. A német császár július 28-án visszatért Kielből Berlinbe. Poincaré elnök lemondta látogatását Kopenhágában és a következő sürgönyt küldte a dán királynak: A helyzet komolysága azt parancsolja, hogy egyenesen visszatérjek Franciaországba, ahova a minisztertanács, a közvélemény tolmácsa hívott vissza.

Július 26-án Jures Brüsszelben ezt mondotta: Biztosíthatom Európát, hogy a francia kormány a békéért dolgozik és a békét akarja.

Néhány nap múlva a szónok halott ember volt.

A német birodalmi kancellár ezen a napon a következőket, sürgönyözte a párisi német nagykövetnek:

„Óráról-órára szaporodnak azok a hírek, amelyek azt jelentik, hogy Franciaország háborúra készül, kérem tegye ezt szavá a francia kormánynál és figyelmeztesse behatóan, hogy ezek az intézkedések bennünket óvó intézkedések megtételére szorítanak. Háborus veszedelem kellene proklamálnunk és ha ez nem is jelent még behívást és mozgósítást, mégis fokozná a feszültséget. Állhatatosan hisszük a béke fenntartását.

Az angol sajtó még mindig azt sürgette, hogy valamennyi hatalom egyesüljön Oroszország ellen. A hivatalos Westminster Gazette így írt: „természetes, hogy a békét akarjuk és a megegyezést közvetítjük.” A Standard hangsúlyozta, hogy Angliának a többi államokkal az a kötelessége, hogy Oroszországot visszatartsa. Párisban a Journal de Parisban Deloncle volt miniszter rámutatott arra, hogy Anglia közvéleménye a monarchia mellett van és azt kívánta, hogy a kontinens államiérfelei is forduljanak szimpátiájukkal a monarchia felé, amelyik sokat szenved Szerbia üzelmei miatt.

Londonból jelentik, hogy Asquith az alsóházban úgy nyilatkozott: Nem álltak be újabb bonyodalmak, amelyek elégségesek lennének arra, hogy a háznak további jelentéseket tessen.

Július 26-án este a német birodalmi kancellár nevezetes tárgyalást folytatott az angol

nagykövettel Anglia állásfoglalásáról egy esetleges német-francia-országi háborúban. A kancellár ezt kérdezte:

Megigéri-e Nagybritánia, hogy semleges marad háború esetén, ha Németország Hollandiát érintetlenül hagyja és Franciaország területi épségére, eltekintve a gyarmatokról, tekintettel lesz.”

Anglia válasza tagadó volt.

Közben a monarchia és Szerbia között elhangzottak az első lövések.

A Magyar Távirati Iroda első hadijelentése a következőképpen hangzott:

„A szerbek ma 1 óra 30 perckor felrobantották a Zimony—belgrádi összekötő hidat. Gyalogságunk és tüzérségünk erre a dumai monitorokkal a hid túloldalán levő szerb pozíciókat löni kezdték. A szerbek rövid harc után visszavonultak. Veszteségeik jelentéktelenek.”

Pétervárról a következő hivatalos jelentést tették közre:

„A fővárosban és a birodalom más városaiban az utolsó napokban lezajlott számtalan hazafias tüntetés bizonyította, hogy a szilárd és nyugodt orosz politika a lakosság széles rétegeiben szimpatikus fogadtatásra talált. A kormány mindazonáltal reméli, hogy a népszerűletnek kifejezése nem fogja az ellenségeskedésnek látszatát felvenni azokkal a hatalmakkal szemben, amelyekkel Oroszország békében él és változatlanul békében kíván élni. Midőn a kormány a néplélek föllobogásából erőt merít és az alattvalókat mérsékletre és nyugalomra inti, egyszersmint őrt áll Oroszország méltósága és érdekei felett.”

Látszólag tehát a mérséklet politikáját prédikálták, a pétervári osztrák-magyar követség július 26-án felhatalmazást kapott, hogy Sassonovval a tárgyalásokat megkezdje. Az orosz kormány tudniillik fenyegető magatartását arra vezette vissza, hogy a monarchia még semmiféle tárgyalásba nem bocsátkozott. Szapáry gróftól tehát felhatalmazták a Szerbiához intézett jegyzékről az orosz külügyminiszternek felvilágosításokat adni és minden izgalmat lecsillapítani, melynek orosz részről folytatása lenne s ezenkívül Sassonovval a direkt osztrák-magyar kérdésekről tárgyalásokat kezdeni.

Július 26-án az orosz kormány hivatalosan közölte Berlinben, hogy négy hadkerület mobilizált. Ezen a napon a német követ hosszabb beszélgetést folytatott az orosz külügyek vezetőjével. A Berlinbe küldött jelentés erről a többek között a következőket jelentette:

„A miniszter megkísérelte, hogy rábeszéljen, hogy kormányomat rábeszéljem a hatalmak tanácskozásán való részvételre, ahol eszközök lehetne találni Ausztria-Magyarországra barátságos uton hatni, hogy mondjon le azokról a követelményekről, amelyek a szuverenitást megsértik.

En arra az álláspontra helyezkedtem, hogy mi, miután Oroszország a mobilizáló végzetes lépéseket elhatározta, minden eszmecserét nélkülöznek, ha ugyan nem fölöslegesnek tartunk. A mit most Oroszország Ausztria-Magyarországtól kíván, ugyanaz, mit Ausztria-Magyarországtól kíván Szerbiától, a felségjogokba való belenyúlás. Ausztria-Magyarország megígérte, hogy Oroszország érdekeire tekintettel lesz, a kettős monarchia tehát végezze el a dolgát Szerbiával

Ugyanazon a napon a német katonai attasé jelentést tett Berlinbe egy beszélgetésről, melyeket az orosz vezérkari főnökkel folytatott. A sürgönyben többek között ezek vannak:

„A vezérkari főnök magához kéretett és ki-nyilatkozta, hogy éppen őfelségétől a cártól jön. A hadügyminiszterrel felhatalmazása van, hogy előttem kijelentse, hogy minden úgy marad, amint két nappal ezelőtt a miniszter jelentette, írásban megerősítést kínált föl nekem és legünnepélyesebb formában kijelentett becsületszavára fogadta, hogy a mobilizáció kihirdetése az az sem egy embernek, sem egy lónak behívása délután 3 óráig nem történt meg. En kijelenttem a generálisnak, hogy az ő kijelentése után talány előtt állok. Az ő tiszt becsületszavára jelentette ki, hogy e híresztelések valótlannak s valahol egy hamis Alarm hangzhatott el. En a vezérkari főnöknek ezt a beszélgetését, a beszerzett pozitív adatok alapján nem tarthatom másnak, mint a mi tévedésbe ejtésünkre kiesztelt kísérletnek.”

Július 26-án érkezett meg a cár felelete arra a sürgönyre, melyet a német császár egyenesen hozzá intézett. A felelet a következőképpen hangzott:

Pétervár-Palota, 1914. július 26.

„Örülök, hogy visszaérkezettél Németországba. Ebben a pillanatban esedezve kérek, hogy légy segítségemre. Egy aljas háború lett megüzenve egy gyenge országnak. Oroszországban a felháborodás ez ellen hallatlan magasfoku és én osztozom benne. Előre érzem, hogy a reám gyakorolt nyomásnak nem tudok majd sokáig ellentállani és kényszerítve leszek oly intézkedéseket tenni, amelyek a háborúhoz vezetnek. Hogy egy olyan szerencsétlenséget, amilyen az esetleges európai háború lenne, elkerüljünk, régi barátságunk nevében kérek téged, tégy meg minden lehető, hogy szövetségeseidet tartsd vissza, nehogy messzire menjen. Miklós.”

Vilmos császár válasza:

Ötelsége a cárnak.

1914. július 26. 6.30 d. u.

„Távirataidat megkaptam és magam is osztom béke-kivánságaidat. Mégis, mint ahogy már hozzád intézett első táviratomban mondtam — Ausztria-Magyarország eljárását nem tekintem „aljas háborúnak”. Ausztria-Magyarország már tapasztalta, hogy Szerbia ígéretei, ha csak papíron vannak, megbízhatatlanok. Nézetem szerint Ausztria-Magyarország eljárása nem más, mint kísérlet, hogy teljes biztosságot kapjon arra, hogy Szerbia ígéreteit tényleg teljesítse. Ezt a nézetemet megerősíti az osztrák-magyar kormánynak az a kijelentése, hogy nincsenek terület foglalás igényei Szerbia rovására. Azt hiszem, Oroszország az osztrák-szerb háborúban mint néző szerepelhet, anélkül, hogy be kellene vonnia Európát egy olyan borzasztó háborúba, amilyent még nem élt át a világ soha. Azt hiszem, hogy a kormánytól és Bécs közti közvetlen megegyezés kívánatos és lehetséges volna, mely megegyezést, amint már megtáviratoztam, kormányom minden erejével támogatni fog. Természetes, hogy Oroszország katonai intézkedései, amelyeket Ausztria-Magyarország fenyegetésnek tekinthet, a szerencsétlenséget meggyorsítanák és aláásnák az én közvetítő szerepemet, amelyet te barátságunkra való hivatkozással kértél s a melyet én készséggel felajánlottam. Vilmos.

Ilyen volt a helyzet 1914. július 26-án.

Tengeri csatákat követelnek a franciák

(A „Vaterland“ nem sülyedt el)

Berlinből jelentik: Az angol és francia sajtó közlése szerint a július 20-án egy német buvárhajó által Irországtól északra megtorpedózott hajó nem a Vaterland volt, hanem az 1917-ben Angliában készült 32120 tonnás *Jusfita*, amely a White Star-társaság tulajdona. Az eddigi hivatalos jelentésekkel szemben meg kell várni a buvárhajó parancsnokának szóbeli jelentését. A Vaterland elsüllyesztéséről szóló jelentésre egy szikratávirat szolgáltatott okot.

Berlinből jelentik: Tengeralattjáróink az utóbbi napokban 13 ezer tonna-tartalmu ellenséges hajóteret sülyesztettek el.

Berlinből jelentik: A kamara hadügyi bizottságában *Pressenje* képviselő élesen támadta *Leygues* tengerészeti minisztert, mint akinek politikája megköti a francia flotta akcióképességét.

— A miniszter — mondta a képviselő — hiábavaló manőverekkel fárasztja a flotta kato-

nait és tisztjeit, ellenben irtózik attól, hogy erősebb együttes akcióval törje meg az ellenséges flották vállalkozó kedvét. Botránysos, hogy az osztrák és magyar tengeri haderők még mindig ki mernek mozdulni a francia és olasz flotta szemelátára a pójai kikötőből.

Leygues miniszter válaszában erőlesen viszszautasítja a támadást és meleg dicsérettel adózott a francia flottának.

— Hajóink — mondta — míg az angol flotta leköti a német tengeri haderőket, mintegy fogságban tartják az osztrák-magyar flottát, mely csak nagy ritkán merészkedik ki a nyílt tengerre.

Végül arról beszélt a miniszter, hogy a francia kis cirkálók és tengeralattjárók mily eredményesen küzdöttek le a német tengeralattjárókat.

KÖZGAZDASÁG.

Hadiadó vallomások benyújtása.

Az aradi királyi pénzügyigazgatóság közli: A jövedelemadónak és vagyonadónak az 1918. évre, a természetes személyeket, valamint a jövedelemadó fizetésére kötelezett jogi személyeket terhelő hadinyereségadónak az 1917. hadiévre leendő kivetéséhez szükséges vallomások beadása a következőkben szabályoztatik:

I. A jövedelemadóra, vagyonadóra és a hadinyereségadóra vonatkozólag vallomást tartoznak adni a következő személyek:

1. Akik az 1917. évre 100.000 K vagy ezt meghaladó jövedelem után lettek jövedelemadóval, illetve 2.000.000 K vagy ezt meghaladó vagyon után lettek vagyonadóval megadóztatva.

A vallomás 1918. augusztus 15-éig annál a községi előjárásnál (városi adóhivatalnál, a székesfővárosi adóhivatal kerületi osztályánál) adandó be, amelynek működési területén az 1917. évre szóló adókivetés történt.

Ezzel a vallomással egyszerre adandó be a hadi nyereségadóra vonatkozó vallomás is.

2. Akik annál a pénzügyigazgatásnál (adófelügyelőnél), amelynek kerületében az 1917. évre jövedelemadóval, illetve vagyonadóval meg lettek róva, 1918. július 31-ig benyújtott, illetve postára adott kérvényben adóknak az 1918. évre leendő helyesbítését kérik, kérvényhez szabályszerű vallomási ívet is tartoznak csatolni, még pedig

a) ha a helyesbítés csak vagyonadóra vonatkozik, úgy csupán erre az adónemre nézve;

b) ha pedig a helyesbítés a jövedelemadóra is vonatkozik, úgy a jövedelemadóra, mint a hadi nyereségadóra vonatkozó vallomási ívet is csatolni kell.

A most elmondottaknak megfelelőleg kell eljárni a hadinyereségadóra vonatkozólag, ha az adóköteles fél az 1917. évre szóló jövedelemadójának helyesbítését nem kéri, hanem kérés nélkül egyedül a békeévek jövedelmének újból való megállapítására irányul; amikor azután hadi nyereségadóvallomási ívének csupán azt a részét tölti ki, amely a békeév (békeévek) jövedelmének bevallására vonatkozik.

3. Akikkel a pénzügyigazgatóság ajánlva postára adott értesítésben utatja, hogy jövedelemadójuk, vagy vagyonadójuk, vagy mind a kettő, vagy végül hadinyereségadójuknál a békeév (békeévek) jövedelme újból fog megállapítani. Ebben az esetben a fél vallomását az értesítés kézhezvételétől számítandó egy hónap alatt az 1917. évre történt megadóztatásának helyén nyújtja be.

— Tözsde. *Budapestről* telefonálta tudósítónk: Az értéktőzsdén ma a következő záróárak voltak: Magyar Hítel 1333, Osztrák Hítel 902—905, Agrár bank 160—167, Fabank 962—967, Hazai bank 625—617, Kereskedelmi bank 5845, Magyar bank 955—959, Salgótarjáni 1162, Konkordia malom 905—910, Rimamu-

rányi 1120, Ruggyantagyár 1150, Ganz-gyár 4200, Resicabánya 3140, Klotild 595, Osztrák-magyar bank 1015, Atlantika 1342.

= **Döntés aradiak birtokvásárlási ügyében.** Az *Aradi Közlöny* hónapokkal ezelőtt megírta, hogy *Tagányi Sándor* dr. aradi földbirtokos, országgyűlési képviselő megvásárolta *Almássy Dénes* grófnak Almásiraiai mellett levő 5100 holdas birtokát 7.800.000 koronáért. *Tagányi* bejelentette a vételt Aradmegye közigazgatási bizottsága gazdasági albizottságának, amely — mint ismeretes — a vétel jóváhagyását birtokpolitikai és nemzeti szempontból nem javasolta az Országos Ingatlanforgalmi Bizottságnak. Arról értesültünk, hogy az Országos Ingatlanforgalmi Bizottság jóvá fogja hagyni a birtokvételt azzal a kikötéssel, hogy *Tagányi Sándor* dr. a birtok felerészét, 2600 holdat köteles az eredeti vételár mellett átengedni az Altruista Banknak.

Egy másik birtokvásárlás is foglalkoztatja az Országos Ingatlanforgalmi Bizottságot. Ismeretes, hogy *Goldschmidt Sándor* aradi bankár és társai megvásárolták *Edelsheim-Gyulav* Lipót grófnak Ujpanád határában levő 1300 holdas birtokát 2.900.000 koronáért. Aradmegye közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága ennek a birtokvételnek jóváhagyását sem javasolta. Hír szerint az Országos Ingatlanforgalmi Bizottság nem hagyta jóvá a birtokvételt. Érdeklődtünk *Goldschmidt Sándornál* a hír valóságára felől. *Goldschmidt* kijelentette, hogy hozzá a döntésről semmiféle értesítés sem érkezett.

= **A Korpaközpont a város ellen.** Néhány nap előtt *Löcs Rezső* helyettes polgármester, a közéleti és közellátási vállalat vezetője, mint megirtuk, elrendelte a Neuman Testvérek cég aradi malomjához hat vagon korpa rekvirálását. Arad város sok ezer sertéstartó gazdája nagy örömmel és megnugvással fogadta a helyettes polgármesternek ezt a radikális cselekedetét. Még a hivatalos körök is elismeréssel nyilatkoztak *Löcs Rezsőnek* erről az intézkedéséről, amelyhez a háborus kivételes felhatalmazások kétségenkívül jogot is adtak a helyettes polgármesternek, aki a lakosság jogos kívánalmait mindenáron meg akarta védeni. Amikor az aradi sertéstartó gazdák értesültek *Löcs* rendelkezéséről, valósággal megrohanták a gazdasági hivatalt, hogy a lefoglalt korpából a maguk jogos részét kivegyék. *Van-nay Gyula* helyettes gazdasági tanácsnok azonban felvilágosította őket, hogy a rekvirált korpát felsőbb jóváhagyás nélkül nem lehet kiosztani. Ma megérkezett a Korpaközpont válasza. A Korpaközpont a polgármesterhez intézett táviratában tiltakozott a korparekvirálás ellen, amelyet nem ismer el jogosnak. Megjegyzti a távirat, hogy a Korpaközpont jelentést tett az ügyről a földmívelésügyi miniszternek is. *Löcs Rezső* helyettes polgármester a távirat vétele után nyomban kimerítő felterjesztést intézett a földmívelésügyi miniszternek. Terjedelmes jelentésében feltárja *Löcs* az aradi sertéstartó gazdák szomorú helyzetét és a földmívelésügyi miniszter jóváhagyását kérte a hat vagon korpa elrekvirálásához.

Vizsgálat

a Piave menti események miatt.

(Az osztrák parlament zárt ülésén.)

Bécsből telefonálta tudósítónk: A képviselőház hivatalos naplója közli ama képviselők névsorát, akik a három napon át tartó zárt üléseken felszóltak. Közli azután *Stanek* és társai indítványát, hogy mintán a honvédelmi miniszter válasza nem voltak kielégítőek, utasítsák a véderő-bizottság, hogy a piavei események ügyében pontos vizsgálatot vezessen és ezzel terjesszen jelentést a parlament elé. Végül közli a napló *Müller* és társai indítványát, hogy a piavei események megvizsgálására 20 tagú bizottság küldessék ki, amely a vizsgálatról tegyen jelentést a parlamentnek.

Bécsből telefonálta tudósítónk: A Reichsrat mai ülésén folytatták és befejezték a zárt tárgyalásokat és két órákor ismét nyíltak jelentette ki az ülést az elnök. Kiseb javaslatokat tárgyaltak le.

Hussarek báró miniszterelnök holnap mondja el a Reichsratban programbeszédét.

Bécsből telefonálta tudósítónk: A *Hussarek*-kabinet megalakítottnak tekinthető. Hussarek báró miniszterelnök holnap mondja el programbeszédét. Még nem bizonyos, hogy a pártok a költségvetés felett nagyobb vitát kezdenek, vagy pedig csak egyszerűen szavaznak és a vitát öszre halasztják.

MODERN KABARE.

Központi Szálló Salacz-utca.

Aradon, 1918. évi július 26-án, pénteken *Adonaj*, héber daljáték a nagy lengyel kórusral.

Hűtlen menyecske, vig operette.
A rendezu, *Forray Mihály* táncos mókája *Forray* és *Rumyval*.

Továbbá *Major*, *Vágó*, *Návay*, *Margó*, *Turcsányi*, *Forray*, *Radnai*, *Rumy* új szolókkal.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Értesítem

a nb. üzletfeleimet és a nagyközönséget, hogy *Tritthaller és Gécs társas* cégből f. é. július 25-én békésen és közös elhatározás folytán kiváltam. A kir. közjegyző előtt kötött egyezményünk folytán a céget terhelő adósságokat *Tritthaller Ferenc* ur tartozik egyedül kiegyenlíteni. Ez uton közlöm, hogy: **Építési irodámat aug. 1-ével Deák F.-u. 38. sz. alá helyezem**

s minden törekvésem oda irányul, hogy nb. feleimet a jövőben is lelkiismeretes, pontos munkámmal kielégítem. További szives pártfogást kérek:

Gécs Károly

Építészeti Irodája ARAD, Deák Ferenc-u. 38.

Csak Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona és Eau de Fleurs illatokat használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyármányából, mert

feldűl minden kül-földi gyármányt.

Képviselet: **Erényi Tivadar**, Arad, Deák Ferenc-utca 39. Telefon 11-48. sz.

Meghívó

a „Borosjenői Gőzkenyér-sütő- és Fűdővállalat Részvénytársaság”
V-ik évi rendes közgyűlésére

mely 1918. évi augusztus hó 11-én (vasárnap), délután 4 órakor fog megtartani Borosjenőn a Borosjenői Takarékpénztár Részvénytársaság helyiségében a következő

tárgysorozattal:

1. A közgyűlési jegyzőkönyvet hitelesítő 2 részvényes kijelölése.
 2. Az évi jelentés, mérleg-, veszteség- és nyereség-számla bemutatása és a felmentvény megadása.
 3. Az igazgatóság megválasztása 3 évre.
 4. A felügyelő-bizottság megválasztása 1 évre.
 5. Esetleges indítványok tárgyalása.
- Borosjenő, 1918. július 22. *Az igazgatóság.*

Tartozik.	Mérleg-számla.		Követel.		
	Kor.	£.			
Ingtalan	21943	67	Részvénytőke	59050	—
Fűdő berendezés	10876	16	Folyószámla	12088	80
Sütőde berendezés	1475	93	1916—1917. évi nyereség ...	3174	53
Gépek	8048	32			
Épület	30694	35			
1917—18. évi veszteség ...	1269	87			
	74308	33		74308	89

Borosjenő, 1918. március 31-én.

- dr. Balogh Ernő (hadifogoly) vezérigazgató. Burján István s. k. könyvelő.
- Szekenyi Pál s. k. aligazgató-elnök. Báró Solymossy Lajos s. k. elnök-igazgató. Kardon Aladár s. k. igazgató. Schreyer Jakab s. k. igazgató.
- Jelen mérleg-számlát megvizsgáltuk és mindenben helyesnek és rendben levőnek találtuk. Wekerle Antal s. k. fel-biz. tag. Halmagán János s. k. fel-biz. tag. Korönyi Péter s. k. fel-biz. tag (hadban). Vértés Ignác s. k. fel-biz. tag.

Meghívó.

A Barossebesi Központi Szeszfűző Szövetkezet
első évi rendes közgyűlését

1918. évi augusztus hó 4-ikén délelőtt 11 órakor Barossebesen a saját helyiségében fogja megtartani, melyre a Szövetkezet t. tagjai ezennel meghívattak, azzal, hogy az évi „Mérleg” és „Veszteség-nyereség számla” a közgyűlést megelőző 8 napon át a szövetkezet üzlethelyiségében közszemlére ki van téve.

TÁRGYSOROZAT:

1. Igazgatósági jelentés.
 2. Felügyelő-bizottsági jelentés.
 3. A „Mérleg”, „Veszteség-nyereség számla” bemutatása, határozattal a felmentés megadása iránt.
 4. Az alapszabályok 37. §-ának módosítása.
 5. Két kiegészítő tag választása és 5 új igazgatósági tagsági helynek választás utján 2 évre való betöltése.
 6. 6 felügyelő-bizottsági tag választása 3 évi időtartamra.
- Borossebes, 1918. július hó 7-én. *AZ IGAZGATÓSÁG.*

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer
sápadt hölgyeknek
hogy arcuk és ajkuk ádó,
piros színét
visszavarázsolják. — Senki ál-
tal fel nem ismerhető, teljesen
ártalmatlan, színezése állandó.
Egy üvegnak ára 3.— korona.

Poloskák
irtására

egyedüli biztos szer a
„Phenoleav”
1 üveg ára 3 korona.

Gyöngyfehér fogakat
nyerünk a

Doré fogpaszta
használatával. Ném habzik!
A szájüreget deszficiálja, utó-
íze igen kellemes. Ára 1 korona.

Legjobb tápszert

gyermekeknek és fel-
nőtteknek egyaránt a
Makk-kávé
darálva, pörköltve
1/4 kgros csomag 6 korona.

Hajós Árpád gyógyszerertárában
Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Az Aradi Közgazdasági Bank R. T.

a „Mereur” Váltóüzleti R. T. Budapest
és ennek iparvállalatai által alapított alábbi cégünk
alatt működésünket megkezdjük.

Foglalkozunk a kereskedelem és mezőgazda-
ság körébe tartozó mindennemű áruk vételével és
eladásával.

Közvetítjük ingatlanok vételét és eladását.
Közvetítünk földhaszonbérleteket.

Vállalkozunk mezőgazdasági és iparvállalatok
létesítésére és támogatására.

Ajánlunk azonnali szállításra mégis kötele-
zettség nélkül:

Sóshalat és marinírozott heringet hordókban,
„Eckert”-féle styriai mustárt hordóban és esi-
nos poharakban,
aussigi kék követ,
elsőrendű darabos meszet waggontételekben,
lópatkót különféle nagyságban,
keményfa butorokat viszonteladóknak.

MERCUR Kereskedelmi és Mezőgaz-
dasági R. T., Arad, Salac-u 1.

Telefon: 534.

5245

Fa és szén üzlet

hadba vonulás miatt

átadó

Cím a kiadóhivatalban.

Hirdetés.

3 MOZDONYVEZETŐT, 1 FÜRÉSZ-
GYÁRI GÉPESZT ÉS 2 ERDEI MUN-
KA VEZETŐT

keresünk azonnali belépésre, azon
mozdonyvezetők előnyben részesül-
nek, kik erdei iparvasutnál már mű-
ködtek, erdei munkavezetők pedig, akik
a tüzfatermelés és gördítéséhez érte-
nek. Bizonyítvány és fizetési igények-
kel ellátott ajánlatot kérünk.

ACSEV. ERDŐÜZLET, ALVACZA.

HARISNYA KLINIKA Arad, Fordí-
nánd-u. 8. sz.

A harisnyák helyben 4 nap alatt készülnek.

Rossz és lovagatlam fejú másiól pár női harisnyából készitünk egy pár ki-
fogastalan, jó harisnyát. Két pár rossz férfi harisnyából egy pár jó harisnyát.
Ára párszéként K 1.50., Vidéki megrendelések posta utján legpontosabban eszko-
szitottak. 4971

Használt ólom megvételre kerestetik.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,
páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegnak utasítással 8 kor.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo”
folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít!! Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona.
Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszerertárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Aranynak beváltom grammját 19.— K-ig
14 karátos arany grammját 11.— K-ig

Ezüst evőeszközöket és ezüst tárgyakat a legmagasabb árakon vesz

Központi arany beváltó
ékszerész

(törvényileg bejegyzett cég) 1731

Arad, József főherceg-ut 12. sz.
 (Lutheránus templom mellett.) — Telefon 1153.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
 Minden szó hirdetési ára 30 fillér. Vestagabb betűkkel 60 fillér.
 A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
 Hirdetéseket délután fél 6 óráig veszik fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 10 szög 8 koronára.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

KIADÓHIVATALUNKBA a következő jelű levelek érkeztek be, melyek átvételét kérjük:

- „Stille” jelige
- „Édes boldogság”
- „Boldogság”
- „Remény”
- „Melitta”
- „Intelligens nő”
- „Discret 2.”
- „Mimoza”
- „Narcisz”
- „Derék”
- „Boldogság utja”
- „Szorgalmas”
- „Tavas”
- „Uriasszony”
- „Férjhez mennék”
- „Örök boldogság lesz.”

Alkalmazást keres.

IRODAI vagy pénziárnoknői állást keresek. Cím a kiadóban. 5282

HALMINTES EGYÉN, nagy üzleti és irodai tapasztalattal, bizalmi állást vállal. Megkereséseket a kiadó továbbítja. 5258

Alkalmazást nyer.

VIDÉKI URICALAD keres egy megbízható, rendes, jó házból való leányt azonnali belépésre. Wittenberg Miklósné, Nagykirálya. 5288

BEJÁRÓNÉ kerestetik a főpostával szemben levő étterembe. Ugyanott egy gyermekágy eladó. 5293

ÉPÍTÉSI rajzoló gyakornok, jó írással, fizetéssel felvétetik. Gécs építész, Orczy-utca 10b., 12-1/2-ig. 5240

JOBB MEGJELENÉSŰ házvezetőt kerestetik vidékre magános urhoz, ki a háztartás összes teendőiben, különösen a főzésben jártas, fizetés megállapodás szerint. Cím a kiadóhivatalban. 5287

GYORSIRO teljesen perfekt, délutáni és esteli foglalkoztatásra kerestetik. Cím a kiadóban. 5000

GÉMRO alapos gyakorlattal felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5001

KERESSEK egy fodrászsegédet, lehet nő is, 240 korona fix fizetés, 100 korona mellékjövedelem biztosítva. Ugyanott kerestetik egy cipész segéd is, fizetés megállapodás szerint. Cím: Telkes Mihály, Petrózseny. 5238

KIFUTÓ FIU, jó fizetés mellett, nyomtatásban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

SÖTÉTKÉK és fekete öltöny eladó. Weitzer J. utca 11., szabó-üzlet. 5296

ELADÓ egy elegáns bőrfedelű kucirkocsi, egy és két lóra befogható, egy giga, egy ezüstveretű löszerszám, s egy számár, a hozzávaló szerszám és szekérrel s egy hátsó ló, mely be is fogható. Cím a kiadóhivatalban. 5275

KONYHAKERTI FŐZELÉKTÖK nagyobb mennyiségben kapható szatmári Szabó István kertgazdaságában, Pankota. Megyei telefon Pankota 14. 5281

ELADÓ igen elegáns barna selyem ruha (modell) közepetermetre. Deák Ferenc-utca 30., női divatterem. 5294

ELADÓ egy diván Dugonics-utca 29. szám alatt. 5292

ZOMBOLYAI 253. sz. kátrányzatlan hornyolt cserepet nagyban és waggontételben is ajánlunk. Pankotai cementárugyár, Pankota. Telefon szám: Pankota 9. és Arad 10-84. 4090

KEKKÖVET ausgit ajánl Farber Lajos, Arad. 4689

VÖRÖSHAGYMAT, foghagymát, sárgarépat, petrezselymet, főzőtököket, zöldbabot, sb. maximális árakon szállítunk. Áruforgalmi Részvénnytársaság, Makó. 351

JÓ FELTÉTELEK MELLETT bérbe adok prima szilvás kádat. Epstein Simon, Boros Beni-tér 11. 5261

HASZNALT ÓLÓM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban. 2100

Ingatlan.

KISEBB modern adómentes magánház eladó. Csiky Gergely-u. 10. 5286

BOCZKÓ-U. 1. SZ. két utcára nyíló földszintes és emeletes ház eladó. 5279

ILONA-U. 18. SZ. 3 szobás magánház. Virág-u. 10. sz. 960 négyszögletes telek eladó. 5280

DUGONICS-UTCA 34. számú magánház eladó. 5291

KNÉZICH KAROLY-utca 9. számú bérház eladó. Bővebbet Bonyhádi József, Kapa-u. 47. 4793

ELADÓ Wesselényi-utca 47. számú ház, 300 m²-es telek és gyümölcsös-kerttel. Tritthaler és Gécs, Salacz-utca 4. sz., I. emelet. 5241

Üzletek.

VIDÉKI HÁZ, jóforgalmu vegyeskereskedéssel, korlátlan italmérséssel, eladó. Bővebbet Káfró Mór, Sikulán. 5185

LUTHER MARTON-UTCA 1. számú házban, a kir. törvényszéki palotával szemben levő vendéglői helyiség, folyó évi augusztus 1-vel bérbeadó. Bővebbet a Fonciére postai biztosító intézet főügynökénél. 5271

Ellátás.

INTELLIGENS családnál két, esetleg három uriember ebédkosztra felvétetik. Hal-tér 12a. 5283

Oktatás.

VIZSGAZOTT ZONGORATANITÓNO jutányos feltételekkel tanítványokat vállal. Csernovits Péter-utca 26. 5290

Különféle.

HÁZAKHOZ AJANLKOZOM savanyut télire eltenni. Batthyány-utca 37. ajtó 4. 5284

HASZNALT, de jó pianinó rövid zongoráért elcseréltetik. Kossuth-utca 18., Kovács. 5287

APRÓHIRDETÉSEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-boy kiadásban, Kista 1. hirdetés és hírlapiródejában, Tranyi-utca és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Villany-vasaló

elsőrendű minőség, kapható amíg a készlet tart 5138

Pálkás L. és Társa
 villanyműszerész
 Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

Meghívó.

Az Orthodox Izraelita Hitközség
Élőljárósága

tisztelettel meghívja az összes hitközségi tagokat

a péntek esti és szombati Istentiszteletre.

Amidőn egy meghívott főkantort próbaelőimádkozást tart. 5285

Könyvnyomdai

tanulóleányok

jóízetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Meghívó

a Borosjenő és Vidékének Gazdasági és Hitelszövetkezetének

XVII. évi rendes közgyűlésére,

mely a „Borosjenői Takarékpénztár r. t.” helyiségében 1918. augusztus 11-én délután 3^{1/2} órákor fog megtartatni.

TÁRGYSOROZAT:

1. A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítő két tag választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1917—1918. üzletévről, a mérleg, nyereség-veszteség számla előterjesztése és a nyereség felosztására vonatkozó indítvány tárgyalása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. A felügyelő-bizottság megválasztása 1 évre.
5. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.
6. Az alapszabályok 11. §-a értelmében teendő indítványok tárgyalása.

Borosjenő, 1918. július 23.

5277

AZ IGAZGATÓSÁG.

TARTOZIK.

Mérleg-számla.

KÖVETEL.

Pózt. lapoz.	Kor. f.	Pózt. lapoz.	Kor. f.
84	Pénztár folyószámlájában a Borosjenői Takarékpénztárnál...	65	Ünletrészek
76	Gazdasági anyagkészlet	80	Tartalék alap
79	Kötlevél előlegek...	81	Litalesők
48	Értékpapír készlet ...	77	Nyereségáthozat ...
68	Ingatlan		Nyereség
57	Leltár		
	311882 07		311882 07

Borosjenő, 1918. június 30-án.

Karton Aladár, s. k. vezérigazgató.

Báró Solymossy Lajos, s. k. ig. elnök.

Barján István, s. k. könyvelő.

Szekendy Pál, s. k. ig. alelnök.

Dr. Csillag Ignác, s. k. ig. tag.

Nagy Antal, s. k. ig. tag.

Mestrebány Sándor, s. k. ig. tag.

váradai Török Andor, s. k. ig. tag.

Jelen „Mérleg számlát”, valamint „Nyereség-Veszteség” számlát megvizsgáltuk, a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottuk, mindenben helyesnek és rendben lévőnek találtuk.

Dr. Burján Tivadar, s. k. fel. biz. tag.

Strasser Péter, s. k. fel. biz. elnök.

Fejér Jenő, s. k. fel. biz. tag.

Karvajenky István, s. k. fel. biz. tag.